

ÖSTERMALMS STADSDELSNÄMND

GÄRDET • HJORTHAGEN • NORRA DJURGÅRDEN • SÖDRA DJURGÅRDEN • ÖSTERMALM

Verksamhetsberättelse 2007

ÖSTERMALMS
STADSDELSFÖRVALTNING
Box 24156, 104 51 STOCKHOLM
registrator@ostermalm.stockholm.se
08/ 508 10 000 (vx) 08/ 508 10 099 (fax)

www.stockholm.se/ostermalm

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

FÖRSLAG TILL BESLUT	3
ÄRENDETS BEREDNING	3
SAMMANFATTANDE ANALYS AV NÄMNDENS VERKSAMHET OCH EKONOMISKA UTFALL ..	3
SAMMANFATTANDE ANALYS	FEL! BOKMÄRKET ÄR INTE DEFINIERAT.
NÄMNDENS ARBETE UNDER ÅRET	5
STADEN SKA VARA EN ATTRAKTIV PLATS FÖR BOENDE, FÖRETAG OCH BESÖK.....	5
EKONOMISKT BISTÅND.....	5
ARBETSMARKNADSÅTGÄRDER	6
FERIEARBETEN FÖR UNGDOMAR	7
SOMMARKOLONIVERKSAMHET	7
FRITIDSVERKSAMHET	7
KULTUR- OCH FÖRENINGSVERSAMHET	8
STADSMILJÖVERKSAMHET	8
FLYKTINGMOTTAGANDE	9
VALFRIHETEN SKA ÖKA	9
AKTIVITETSPLAN	9
AVKNOPPNING	10
SKOLA FÖR KUNSKAP	10
FÖRSKOLEVERKSAMHET	10
SKOLA OCH SKOLBARNOMSORG.....	11
HÖGRE KVALITET I OMSORGEN.....	12
ÄLDREOMSORG.....	12
INDIVID- OCH FAMILJEOMSORG.....	18
SOCIALPSYKIATRI	19
STÖD OCH SERVICE TILL PERSONER MED FUNKTIONSNEDSÄTTNING.....	20
BRUKARUNDERSÖKNING.....	20
EN TRYGG OCH SNYGG STAD.....	21
REN, SNYGG OCH TRYGG UTEMILJÖ	21
MILJÖFRÅGOR.....	21
MEDARBETARNA	21
ÖVRIGT	22
EKONOMISK HUSHÅLLNING OCH SÄNKT SKATT	23
BARN OCH UNGDOM	28
SOCIALTJÄNST	31
ÄLDREOMSORG.....	35
AKTIV UPPFÖLJNING	38
BESLUT OM HEMTJÄNST	38
REVIDERING AV DELEGATIONSORDNING AVSEENDE VÅRD- OCH OMSORGSBOENDE SAMT HEMTJÄNST I ERSÄTTNINGSNIVÅERNA 17 - 18.....	38
HEMTJÄNST I EGEN REGI - TRE KOMMUNALA HEMTJÄNSTENHETER BLIR TVÅ	38
STADSMILJÖ.....	39
INVESTERINGAR	40
STIMULANSBIDRAG FÖR UTBYGGNAD AV SÄRSKILDA BOENDEFORMER OCH FÖRSKOLELOKALER.....	40
INVESTERINGAR	40
ÖVRIGA REDOVISNINGAR.....	41
REDOVISNING AV KOMMUNFULLMÄKTIGES UPPDRAG TILL NÄMNDERNA.	41

VERKSAMHETSBERÄTTELSE OCH BOKSLUT 2007

ÖSTERMALMS STADSDELSNÄMND

Förslag till beslut

1. Nämnden godkänner verksamhetsberättelse och bokslut för 2007 och överlämnar den till kommunfullmäktige.
2. Nämnden godkänner att resultatenheternas nettoresultat om 1,7 mnkr inom förskola, -2,4 mnkr inom äldreomsorg och 0,1 mnkr inom socialtjänst avsätts till resultatfond under eget kapital i balansräkningen.
3. Nämnden hemställer hos kommunstyrelsen om att avveckla resultatenheten Kampementets vård och omsorgsboende eftersom enheten efter upphandling drivs av extern entreprenör.
4. Nämnden hemställer hos kommunstyrelsen om att avveckla resultatenheten Karlaplan/-Hjorthagens förskolor eftersom enheten redovisar underskott för andra året i rad.
5. Nämnden hemställer om att kommunstyrelsen ombudgeterar icke förbrukade medel om 0,9 mnkr avseende stimulansbidrag för särskilda boenden inom socialpsykiatri samt 0,6 mnkr avseende förberedelse av ny vårdreform inom socialpsykiatri.
6. Nämnden hemställer om att kommunstyrelsen ombudgeterar icke förbrukade medel om 0,8 mnkr avseende investeringar.

Göran Månsson
stadsdelsdirektör

Ärendets beredning

Verksamhetsberättelsen har utarbetats i förvaltningsledningen. Bokslutet har utarbetats av ekonomienheten. Ärendet har behandlats i förvaltningsgruppen med facken. Härutöver har verksamhetsberättelsen behandlats i handikapprådet och i pensionärsrådet. Samråd har skett med landstinget.

Sammanfattande analys av nämndens verksamhet och ekonomiska utfall

2007 präglades av organisatoriska förändringar. Ansvaret för grundskola, skolbarnsomsorg och särskola överlämnades till utbildningsnämnden vid halvårsskiftet. Ansvaret för gatuskötsel överlämnades till trafikinämnden redan vid årets början men fick i praktiken skötas av stadsdelsnämnden vinter- och vårsäsongen ut. Lönehanteringen överlämnades till den nya centrala serviceförvaltningen fr o m september.

Kungsholmens, Norrmalms och Östermalms stadsdelsnämnders goda samarbete, som redan

tidigare omfattat bl a gemensam telefonväxel på Kungsholmen och gemensam ungdomsmottagning vid Odenplan, utökades under året. Fr o m maj bildades en gemensam stadsmiljöverksamhet på Norrmalm och fr o m september en gemensam socialbidragshantering på Östermalm, en gemensam arbetsmarknadsverksamhet på Kungsholmen och en gemensam resurs för boutredningar och konsumentvägledning på Norrmalm. Förskolan Riddaren avknoppades vid halvårsskiftet och driften överfördes efter upphandlingar till Attendo Care av trygghetslarm/hemtjänst fr o m november och av Kampementets äldreboende fr o m december.

2007 präglades även av stora pensionsavgångar genom stadens generösa erbjudanden om förtida pension till anställda över 60.

Nämndens bokslut för 2007 slutade på 1 198,5 mnkr netto (kostnader minus intäkter). Efter resultatdisposition blev slutresultatet + 4,0 mnkr, vilket motsvarar tre promille. Om föreslagen ombudgetering till 2008 godkänns av 1,5 mnkr, som avser ej ianspråktaga stimulansbidrag m m inom socialtjänsten, blir sluresultatet + 2,5 mnkr. Tittar man på de olika verksamhetsområdena så överskred äldreomsorgen - som svarade för mer än halva budgeten - med 20,0 mnkr före och 13,7 mnkr efter resultatdisposition. Detta balanserades dock av rejäla överskott för barn och ungdom, ekonomiskt bistånd och administration. Detta möjliggjordes genom en god prognossäkerhet under året som tidigt visade att återhållsamhet var nödvändig inom samtliga verksamhetsområden för att hålla nämndens totala budget.

För äldreomsorgens del handlar överskridandet framför allt om att det under året har beviljats betydligt mer hemtjänst än vad som finns möjlighet att ekonomiskt klara av. Även om äldreomsorgens totala kostnad minskade något jämfört med 2006, så minskade den inte tillräckligt för att motsvara den budgetminskning som beror på minskat antal äldre i stadsdelsområdet. Befolkningen fr o m 80 år minskar för närvarande med i storleksordningen 4 % per år.

När det gäller budgethållningsåtgärderna inom äldreomsorgen så har de inte varit tillräckliga. Arbetet med att åtgärda det stora problemet 2006 och i början av 2007 med att det beviljades för många platser på äldreboende med heldygnssomsorg har dock haft god effekt och antalet beviljade platser ligger nu på en nivå som det finns möjlighet att ekonomiskt klara av.

Äldreomsorgen har uppfyllt mål och åtaganden för 2007 och håller en god kvalitet. Enheterna har följt upp sina åtaganden vid arbetsplatsträffar och anhörigmöten. Andra sätt har varit brukarenkäter, inspektörsrapport, tillsynsrapporter, månadsrapporter, arbetsmiljöronder och medarbetarsamtal. En aktiv uppföljning har gjorts av samtliga enheter inom äldreomsorgen. Stor vikt läggs på brukarnas synpunkter. Förvaltningens rutiner gällande avvikelser och synpunkter är väl fungerande och en utveckling av verksamheten sker fortlöpande.

Även *Socialtjänsten* har uppfyllt mål och åtaganden för 2007 och håller god kvalitet på verksamheten. Samtliga enheter utom Familjenheten höll sin budget. Sammantaget visar Socialtjänsten ett överskott på 6,8 mnkr varav 5,2 mnkr avser försörjningsstöd. Vidtagna budgethållningsåtgärder har i stort sett givit effekt.

När det gäller *Barn och Ungdom* har mål och åtaganden uppfyllts förutom målet om ökad andel förskollärare, som är svårt att nå i nuvarande bristsituation vad gäller förskollärare. Enheterna har följt upp sina åtaganden vid planeringsdagar, arbetsplatsträffar och föräldramöten.

Andra sätt har varit brukarenkäter, inspektörsrapporter, månadsrapporter, arbetsmiljöronder, miljökvalitetsrapporten och medarbetarsamtal. Den dagliga kontakten mellan brukare och personal har varit en viktig bedömningsgrund. Vid planering av verksamheten *har brukarnas behov stått i fokus och det finns former för brukarinflytande i alla verksamheter.*

Nämndens arbete under året

Östermalms stadsdelsnämnd har bestått av 13 ledamöter (13 ersättare). Nämnden har sammanträtt i huvudsak en gång per månad med undantag för juli månad. Två extra sammanträden under året innebär att nämnden totalt har sammanträtt vid 14 tillfällen och av dessa har 13 varit öppna för allmänheten. Nämndens sammanträden har hållits i Östermalmsskolans aula och varit besökta av allmänheten i varierande grad.

Nämndens presidium, ordförande och vice, har träffats med stadsdelsdirektören en gång i månaden utom i juli.

För enskilda sociala ärenden har nämnden inom sig utsett en social delegation med 7 ledamöter (6 ersättare). Delegationen har sammanträtt 15 gånger. I brådskande LVU- och LVM-ärenden har den sociala delegationen inom sig utsett ett litet utskott med 3 ledamöter (3 ersättare). Utskottet har dock inte behövt träffas under året. Ärenden som nämnden behandlat belyses delvis under respektive målområde.

Det har kommit 27 remisser till nämnden, vilket är ungefär samma antal som 2006. Antalet yttranden till tillsynsmyndigheter har dock minskat kraftigt från 83 till 48. Antalet medborgarförslag var 97, vilket är något färre än 2006, men fortfarande mer än alla andra nämnder i staden. Enskilda ledamöter/ersättare har lämnat 25 skrivelser till nämnden/förvaltningen i olika frågor, vilket är nästan en fördubbling jämfört med 2006.

Under året har nämnden genomfört upphandling av driften av Kampementets vård- och omsorgsboende, trygghetslarm och hemtjänst nattetid, samt ramavtalsupphandling av vård och behandling för barn, ungdomar och familjer med psykosociala svårigheter. Vidare har nämnden beslutat om gemensam upphandling gällande platser vid sommargårdar (kollo) 2008-2009, olika former av missbruksvård och om årsentreprenör för mindre parkinvesteringar och underhåll samt upphandling av ramavtal för konsultuppdrag.

Staden ska vara en attraktiv plats för boende, företag och besök

Ekonomiskt bistånd

Sedan september 2007 har stadsdelsnämnderna Kungsholmen, Norrmalm och Östermalm en gemensam handläggning av ekonomiskt bistånd, arbetsmarknadsåtgärder och av vissa specialistfunktioner (budgetrådgivning, dödsboanmälan, och konsumentvägledning). Ekonomiskt bistånd handläggs på Östermalm, arbetsmarknadsåtgärder på Kungsholmen och specialistfunktionerna på Norrmalm. Organisationsförändringen verkställdes i förhållandevis snabb takt och har i huvudsak kunnat genomföras på ett för verksamheten bra sätt.

Bidragshushåll

Stadsdelsförvaltningen har under 2007 fortsatt att arbeta för att korta bidragstider och bryta långvarigt bidragsberoende. Alla som söker försörjningsstöd på grund av arbetslöshet och står till arbetsmarknadens förfogande har fått en individuell bedömning och arbetsplan som garanterat insats inom 5 dagar i en heltidsomfattande arbetsverksamhet, s.k. jobbgaranti.

Arbetslösa ungdomar som söker försörjningsstöd har varit en prioriterad grupp. Arbetssättet är detsamma som för övriga målgrupper d.v.s. snabb hänvisning till arbetsverksamhet, eller annan praktik/sysselsättning, inom fem dagar.

Den aktiva handläggningen i försörjningsstödsarbetet har gett bra resultat. Under 2007 har i snitt 134 hushåll beviljats försörjningsstöd varje månad, vilket är en minskning med 35 hushåll i förhållande till 2006. Medelbidraget för försörjningsstöd har minskat något under 2007, från 6 639 kr under 2006 till 6 548 kr under 2007. Medelbidragslängden är 5 månader, samma som 2006. Överskottet i försörjningsstödsbudgeten beror dels på att det totala antalet hushåll under året minskat från 410 år 2006 till 326 under 2007, dels genom aktiva åtgärder för självförsörjning och dels genom minskad arbetslöshet pga högkonjunktur.

Arbetsmarknadsåtgärder

Arbetslösa personer som söker försörjningsstöd har i huvudsak anvisats till arbetsverksamheten Fokus på Kungsholmen eller ArbetsCentrum på Östermalm. Från Fokus har deltagarna matchats till arbete, studier eller praktik.

Av 111 inskrivna vid Fokus gick 41 ut i arbete. 36 av dessa gick till privata arbetsgivare (88 %) och 5 till offentliga arbetsgivare. Av de 12 ungdomar som deltog i Fokus gick 7 till arbete (6 till privata och 1 till offentlig arbetsgivare). Ingen gick till studier.

Till och med augusti fanns särskilda arbetskonsulenter inom enheten för försörjningsstöd. Från och med september har stadsdelsförvaltningarna Kungsholmen, Norrmalm och Östermalm samverkat i en gemensam arbetsmarknadsenhet, organiserad vid Kungsholmens stadsdelsförvaltning, inom vilken arbetskonsulenter har ingått. Från och med september 2007 är Kungsholmens stadsdelsförvaltning också huvudman för VEGA, som vänder sig till personer i åldern 18-35 år och som är sjukskrivna för psykiska besvär och i behov av samordnade insatser av psykiatri, försäkringskassa, arbetsförmedling och stadsdelsförvaltningarna. Sammanlagt har projekt VEGA arbetat med 21 personer, och av dessa hade 7 försörjningsstöd och 14 ersättning från försäkringskassan. Av dessa är 1 person helt självförsörjande, 3 personer i studier eller praktik, 5 i arbetslivsinriktad rehabilitering, 7 fortsatt sjukskrivna och 3 föräldralediga. Stadsdelsförvaltningarna Kungsholmen och Östermalm har finansierat projektet med 50 % och försäkringskassan resterande 50 %.

Under 2007 har förvaltningen fortsatt driva ARIRE - projektet för arbetslivsinriktad rehabilitering, som startade 2006. Projektet riktar sig till arbetslösa personer över 30 år med lång sjukskrivningstid och långvarigt beroende av försörjningsstöd, med varaktig funktionsnedsättning och som står långt från arbetsmarknaden. Projektet arbetar för samverkan mellan Försörjningsstödsenheten, Försäkringskassan city och Norra Stockholms psykiatri city. Klienten erbjuds samordnade arbetslivsinriktade rehabiliteringsinsatser med målet att den enskilde ska

komma vidare i arbete på den öppna eller skyddade (OSA) arbetsmarknaden, med CSN-finansierade studier alternativt rekryteringsbidrag eller sjukersättning för de personer som saknar arbetsförmåga. Under 2007 har 64 personer deltagit i projektet (40 från försäkringskassan, 23 från försörjningsstödsenheten och 1 från socialpsykiatri). Av de 23 deltagare som från början hade försörjningsstöd är 11 numera självförsörjande. Av de ärendena som har varit aktuella på försäkringskassan har 24 påbörjat arbetsinriktad rehabilitering. Förvaltningen och Försäkringskassan city har under 2007 delat på kostnaderna för projektledaren.

Feriearbeten för ungdomar

Feriearbete under sommaren erbjöds 34 skolungdomar i åldern 15-18 år. Arbetsplatserna var främst inom närpolisen, vård och omsorg och parklek inom stadsdelsområdet.

Sommarkoloniverksamhet

Sommarkollo har erbjudits alla barn i stadsdelsområdet som går i grundskolans skolår 3 -9 genom stadens gemensamt upphandlade kolloverksamhet. Alla som har sökt sommarkollo har fått erbjudande om plats och sammanlagt har 110 barn varit på kollo i sommar i jämförelse med 127 barn år 2006. Förutom kollo har fältenheten bedrivit sommarverksamhet för ungdomar i form av dagliga aktiviteter i början och i slutet av sommarlovet. Fältenheten har deltagit i arbetet med stadens ungdomsfestival "Ung 08" sista veckan av sommarlovet.

Fritidsverksamhet

I stadsdelsområdet finns i enlighet med samarbetsavtal mellan stadsdelsförvaltningen och respektive skola två ungdomscaféer i Engelbrektsskolan (Poolhuset) respektive Gärdesskolan (G-punkten). De har haft öppen fritidsverksamhet under kvällstid för ungdomar från 13 år och äldre. Verksamheten har planerats så att öppettiderna ska komplettera varandra. Verksamheten är idag integrerad i övrig fritidsverksamhet på skolan. På de båda skolorna finns också replokaler med möjlighet för stadsdelsområdets band att repetera. I Gärdesskolan finns även en inspelningsstudio. Efter att skolan överlämnats till utbildningsnämnden bedrivs verksamheten vid caféerna på förvaltningens uppdrag enligt avtal med respektive skola.

Fältverksamheten har utifrån ett helhetsperspektiv bedrivit uppsökande arbete under framför allt kvällstid. Fältassistenterna har därigenom fått god kännedom om fritidssituationen för de ungdomar som bor i stadsdelsområdet. För att möta det ökande behovet av uppsökande verksamhet bland ungdomar samt för att svara för ett mer flexibelt och varierande utbud av fritidsaktiviteter under framför allt sommarlovet, har ytterligare en fältassistent anställts. Samarbetet mellan fältassistenterna och socialtjänst har utvecklats för att hitta fler gemensamma arbetsmetoder.

Parklekarna har varit välbesökta och har haft verksamhet alla dagar i veckan. Trenden med ett ökat antal småbarnsföräldrar som besöker parkleken har hållit i sig. Totala antalet besök under året var 188 000 varav 122 600 besök i Humlegården och 65 400 besök i Tessinparken. Öppettiderna har anpassats för att ännu bättre tillgodose alla olika besökargrupperns behov. Verksamheten vid "skate-parken" som byggts i anslutning till Humlegårdens parklek, har under året varit populär och välbesökt. Gustaf Adolfs park som drivs på entreprenad redovisar 88 000 besök.

Kultur- och föreningsverksamhet

På äldreomsorgens enheter har olika typer av kulturella aktiviteter genomförts. Musik används i äldreomsorgen för att på olika sätt öka välbefinnandet. Också andra konstformer som berättande, högläsning, drama, dans och bild är inslag som bidrar till att öka livskvaliteten. Förvaltningens enheter samarbetar med olika externa aktörer exempelvis Musikhögskolan, Kultur i vården, kyrkor och skolor. På enheterna finns aktiveringsansvarig personal som håller i måleri, spelar instrument mm. Enheterna har också anordnat utflykter. Rio servicehus har en aktivitetsansvarig som håller i dagliga aktiviteter på Träffpunkten, fester, underhållning och utflykter. Dagverksamheten Bo Bergman har haft besök av olika musiker/grupper som stått för sång och musik för och med brukarna. Seniorträffen har gjort utflykter bl a till olika museum utifrån önskemål och förslag från pensionärerna.

Inom förvaltningens verksamheter finns kulturombud med uppdrag att hitta kulturaktiviteter och nya idéer samt att ge råd och stöd till vårdpersonalen. På boendeenheterna finns aktivitetsgrupper eller liknande som ansvarar för att tillgodose de boendes önskemål och behov. Alla vård och omsorgsboenden har avtal med stadsbiblioteket för biblioteksservice. På Rio finns ett bibliotek. Enskilda har möjligheter att få biblioteksservice i hemmet genom "Boken kommer".

Gruppboendena har i gemensamhetsutrymmen tillhandahållit information om det lokala kulturutbudet. Omgivande parker används för fritidsaktiviteter för personer med funktionsnedsättning.

Kulturaktiviteter för förskolebarnen har anordnats genom besök på Östermalms bibliotek. Ett samarbete med Kulturförvaltningen, Lärarhögskolan och förvaltningens kultursekreterare kring museibesök för förskolebarn har inletts. Ett utvidgat samarbete med Östermalms bibliotek har inletts under året, där det förutom det vanliga barnprogrammet också kommer att spelas teater våren 2008. Några förskolor har tagit del av ett dansprojekt "Danspåsar" för barn i åldern 4-5 år. En teaterföreställning för ungdomar i samarbete med Teater "De Vill" har planerats under hösten och kommer att spelas i januari och februari 2008 på fritidsgårdarna.

Förvaltningen har stärkt det lokala kulturutbudet genom att erbjuda medborgare och organisationer i stadsdelsområdet kulturaktiviteter.

Stadsmiljöverksamhet

Arbetet med att bevara och utveckla natur- och rekreationsvärden i parker och grönområden fortskrider i enlighet med stadens parkprogram. En lokal parkplan för Östermalm ligger till grund för utveckling och upprustning av Östermalms parker. Fördelningen av investeringsmedel redovisas i avsnittet om Investeringar.

I stadsdelsområdet pågår en ständig utveckling av bostäder och verksamheter. Genom ett aktivt deltagande i trafik-, exploaterings- och stadsbyggnadskontorens arbete tillsammans med förvaltningens programområden tillgodoses behoven av service till medborgarna. Samråd har bl a genomförts avseende Miljökonsekvensbeskrivning för fördjupat program för Hjorthagen samt förslag till detaljplaner för kv Björken och kv Sjökalven samt för Djurgårdsbrunns besökscentrum.

Genom stadsdelsnämndens hemsida, informationsmaterial, klagomålshantering, medborgarförslag och brukarenkäter hålls en kontinuerlig dialog med medborgare och brukare. På stadsdelsnämndens öppna möten har Vägverket informerat om arbetet med Norra Länken. Stadsbyggnadskontoret och exploateringskontoret redovisade hur arbetet med stadsutvecklingsområdet Hjorthagen-Värtahamnen-Frihamnen-Loudden fortskrider. Samråd har påbörjats kring förnyelse av Tessinparken.

Flyktingmottagande

Under hösten har Arbetsverksamheten Fokus även fungerat som gemensam flyktingmottagning för Kungsholmens, Norrmalms och Östermalms stadsdelsförvaltningar. Flyktingarna har deltagit i introduktionsprogram och följt upprättade handlingsplaner. De har studerat vid SFI och kombinerat sina studier med praktiskt arbete för att underlätta inträde på arbetsmarknaden. Att flyktingmottagningen har integrerats med Fokus har inneburit vinster då deltagarna har kunnat erbjudas samma utbud av stöd, kontakter och samverkanspartners som arbetslösa med försörjningsstöd. Totalt har 36 flyktingar deltagit från alla tre stadsdelsförvaltningar under året. Östermalms stadsdelsförvaltning har inte haft någon flykting som avslutats i introduktionsprogram vare sig 2006 eller 2007. Däremot har 3 personer deltagit i introduktionsprogram 2007, men dessa har inte avslutats.

Valfriheten ska öka

Enligt kundvalsmodellen för hemtjänst väljer den enskilde som har biståndsbeslut om hemtjänst själv utförare av tjänsten bland utförarna i kundvalskatalogen. Äldreomsorgen har vid upprepade tillfällen annonserat i lokaltidningen om möjligheten att få välja och byta utförare. Resultatet av brukarenkäten som genomfördes 2006 har delvis varit vägledande i valet. Andelen brukare som väljer privat utförare har under året ökat från 30 till 35 %. Den som beviljas plats i vård- och omsorgsboende framför oftast önskemål om var man helst vill bo och biståndshandläggaren tar så långt möjligt hänsyn till detta. Äldre och deras anhöriga informeras om vilka möjligheter som finns genom skriftlig och muntlig information och via webbsidan. I samarbete med informationsenheten har informationsmaterialet utvecklats och förbättrats.

Valfriheten inom barnomsorgen har underlättats genom att information om stadsdelsförvaltningens förskolor finns tillgänglig på stadens webbplats. Informationen omfattar såväl den egna verksamheten som privata alternativ. Det är möjligt för föräldrar att söka information om barnomsorg, jämföra alternativ och anmäla barnet till önskad verksamhet. Förvaltningen har noterat att fler och fler går in på sidorna för att hämta information och att allt fler använder sig av webbsidan för att söka barnomsorgsplats. Förvaltningen erbjuder plats i förskola, flerfamiljsystem och i familjedaghem. Under 2007 har en förskola knoppat av. Förvaltningen har avvaktat den utredning som stadsledningskontoret skulle göra avseende alternativa barnomsorgsformer.

Aktivitetsplan

Enligt aktivitetsplanen skulle upphandling av Kattrumpstullen och Dianagården ha startat i november 2007. Dessa två äldreboenden samt Rio vård och omsorgsboende ingår i stadens gemensamma upphandling, där arbetet har startat under hösten 2007. I övrigt har aktivitetsplanen följts.

Hösten 2007 påbörjades arbetet med upphandling av gruppbofästigheter och daglig verksamhet för personer med funktionsnedsättning, i enlighet med aktivitetsplanen.

Avknoppning

Förvaltningen har utsett en kontaktperson för avknoppning som ingår i stadens nätverk för avknoppningsfrågor. En avknoppning (förskola) har genomförts under året. Information har getts till samtliga enhetschefer via chefsforum. Information finns på intranätet. Kontaktpersonen för avknoppning har haft kontakt med intresserad personal per telefon och i personliga möten. Intresserade personer har getts möjlighet att på arbetstid bl a delta i seminarier och kurser, förberedelser och anbudsskrivning. Ingen avknoppning har genomförts inom äldreomsorgen. En upphandling av trygghetslarm och hemtjänst nattetid har slutförts där avknoppare lagt anbud. En extern anbudsgivare tog hem anbudet.

En förskoleavdelning har knoppat av under året. Förberedelser skedde under första halvåret och verksamheten startade 1 juli 2007.

Skola för kunskap

Förskoleverksamhet

Antalet barn i grupperna

Statistiska centralbyrån (SCB) samlar årligen in uppgifter om förskolan. Uppgifterna är en del av det nationella uppföljningssystemet för förskolan. Av det totala antalet 1-3 års avdelningar hade 3 avdelningar tillfälligt fler än 14 barn den 15 oktober 2007 under tiden höstintagning pågick. Av det totala antalet 3-5 års avdelningar hade 3 avdelningar tillfälligt fler än 18 barn. Höstintagning pågick och tre barn över 3 år hade flyttats upp till storbarnsavdelningar.

Andelen förskollärare

SCB samlar årligen in uppgifter om förskolan. Uppgifterna är en del av det nationella uppföljningssystemet för förskolan. Förskollärare är den enda av stadsdelsnämndens alla yrkeskategorier där det föreligger en tydlig bristsituation på arbetsmarknaden. Ambitionen att öka andelen förskollärare har därför varit svår att genomföra. Förskolecheferna rapporterar att bland de sökande, är det ett fåtal per utannonserad tjänst som har förskolläraryrkesutbildning. Av 311 anställda i pedagogisk verksamhet år 2007, var antalet förskollärare 132 vilket är en minskning med 12 anställda jämfört med år 2006.

Begränsa antalet barn i grupperna

Vid 2007 års början var barnantalet i snitt 14 barn i småbarnsgrupperna och 18 barn i grupperna för de stora barnen. Under året har arbetet fortsatt för att upprätthålla antalet barn i grupperna genom en kontinuerlig uppföljning via Bosko under tiden mellan mättillfällena mars och september. Förskolorna redovisar i sina verksamhetsberättelser att de har haft en jämn fördelning av antal inskrivna barn under året och att enheterna har haft full beläggning. Några förskolor har under året haft förutsättningar att ta in ytterligare barn i grupperna. Att ange antalet barn per grupp/avdelning i förskolan har med åren blivit svårare eftersom förskolorna numera arbetar flexibelt med olika gruppsammansättningar efter aktivitet och ålder.

Barnomsorgsgarantin

Stadsdelsförvaltnings förskoleverksamhet disponerar mellan 1 560 och 1 620 platser. Av det totala antalet barn i åldern 1-5 år inskrivna i kommunala och enskilt drivna förskoleverksamheter enligt Bosko (2550 barn), var 62,78 % inskrivna i kommunala och 37,22 % i enskilt drivna förskoleverksamheter. Antalet platser i förvaltningens förskolor i kombination med nya etableringar av enskilt drivna förskolor, har motsvarat behovet av barnomsorg och garantiåtagandet har uppfyllts även under 2007. Till grund för bedömningen ligger förutom antalet lediga platser då femåringar börjar skolan även tillgång till lediga platser pga. uppsägningar och flyttningar, nyöppnade avdelningar och att det alltid sker en viss omflyttning under året. En ny förskola med 24 platser öppnades i januari på Körbärsvägen 18, före detta fritidshemskolalokal. Den ombyggda förskolan på Kampementsbacken 18 utökades med ytterligare en avdelning om 10 platser. Den 1 juli flyttade skolbarnsomsorgen på Styrmansgatan 28 in i Östermalmsskolan och fritidshemmet gjordes om till förskola med 28 nya förskoleplatser.

Öppna förskolor

Stadsdelsförvaltningen har verksamhet vid öppna förskolorna på Villagatan 12 och Professorslingan 41 för de familjer som inte är inskrivna i förskoleverksamheten.

Skola och skolbarnomsorg

Skola

Grundskolan, särskolan och skolbarnsomsorgen överlämnades till utbildningsnämnden den 1 juli 2007. Av redogörelser i tertialrapport 1 framgår hur skolorna fram till dess har bidragit till att uppfylla kommunfullmäktiges inriktningsmål samt mål för verksamhetsområden. I tertialrapport 1 bedömdes skolornas åtaganden kunna uppfyllas.

Skolorna har på ett tydligt och målinriktat sätt arbetat med elevernas individuella utvecklingsplaner och följt upp dessa. Skolorna har också förberett för att eleverna skulle få skriftliga omdömen hösten 2007. Alla elever har en individuell utvecklingsplan (IUP). Genom IUP och PODB, projekt och omdömes databas, har elevernas lärande och måluppfyllelse dokumenterats och följts upp. Detta har använts som underlag vid föräldrasamtal om barnens kunskapsutveckling och sociala utveckling. Jämförelse har skett mot de nationella målen. Skolorna har fortsatt utvecklingsarbetet med omdömen, bedömning och betyg. Barn med behov av särskilt stöd av olika slag samt barn som inte når skolans kunskapsmål i basämnen svenska/matematik/engelska och skolans mål har fått stöd utifrån individuellt anpassade undervisningsplaner. Vissa elever har även fått ett åtgärdsprogram som komplement.

Alla skolor har likabehandlingsplaner som följs upp och revideras vid varje läsårsslut. Åtgärder mot kränkning har skett omedelbart när sådana kommit till vuxnas kännedom.

Skolbarnomsorg

Den lokal- och verksamhetsmässiga integrationen skola – skolbarnsomsorg har fullföljts. Förutsättningarna för att eleverna på det sättet har fått en mer stimulerande och trygg skolbarnsomsorg genom integrationen skola – skolbarnsomsorg kan sägas ha ökat. Pedagogerna i de båda verksamheterna har fått möjlighet till pedagogisk samverkan. Lokalintegrationen har möjliggjort ett fortsatt arbete med att utveckla verksamheten så att skolans och fritidshem-

mens verksamhet i större grad integrerats.

Särskola

I tertialrapport 1 bedömdes skolornas åtaganden kunna uppfyllas. Alla elever i särskolan har individuella utvecklingsplaner. Arbetssätten som beskrivits upprätthålls och uppföljningen genomförs. I enskilda fall har pedagogkonsult anlåtts.

Högre kvalitet i omsorgen

Äldreomsorg

Valfrihet

Enligt kundvalsmodellen för hemtjänst väljer den enskilde som har biståndsbeslut om hemtjänst själv utförare av tjänsten bland utförarna i kundvalskatalogen. Äldreomsorgen har vid upprepade tillfällen annonserat i lokaltidningen om möjligheten att få välja och byta utförare. Resultatet av brukarenkäten som genomfördes 2006 har delvis varit vägledande i valet. Andelen brukare som väljer privat utförare har under året ökat från 30 till 35 %. Den enskilde som fått biståndsbeslut om vård- och omsorgsboende framför oftast sina önskemål om var man helst vill bo. Biståndshandläggaren tar så långt möjligt hänsyn till detta. Äldre och deras anhöriga ges information om vilka möjligheter som finns genom skriftlig och muntlig information och via webbsidan. Äldreomsorgen har i samarbete med informationsenheten utvecklat och förbättrat informationsmaterialet.

Information om specifika hjälpinsatser

Äldreomsorgen har utvecklat sitt informationsmaterial. I broschyren "Äldreomsorg på Östermalm" framgår tydligt vilka insatser som den enskilde kan ansöka om samt vilka tjänster och verksamheter som finns som inte kräver ett biståndsbeslut. Denna broschyr finns att tillgå på webben. Biståndshandläggaren överlämnar informationsmaterial till den enskilde i samband med ansökan.

Den enskildes inflytande över insatsen

Även om den enskilde medborgaren naturligtvis aldrig själv kan bestämma hur mycket insatser och resurser man ska få av kommunen, så har genom utvecklade arbetssätt för att ta fram genomförandeplaner den enskildes delaktighet ändå ökat. En satsning har gjorts på att utveckla kontaktmannaskapet där ett gott bemötande, helhetssyn och lyhördhet är nyckelbegrepp. I genomförandeplanen dokumenteras den överenskommelse som görs mellan den enskilde och kontaktmannen utifrån aktuellt biståndsbeslut. ParaSol ger möjligheter att följa upp att den enskilde är delaktig. Inflytandet har också ökat genom valfrihetssystemet inom hemtjänsten.

Myndighetsutövning/Biståndsbedömning

Enhetens organisation har utvecklats och ett vårdplaneringsteam har införts. Under hösten skickades en enkät till ett urval av de personer som varit i kontakt med vårdplanerarna för att följa upp hur de upplevde vårdplaneringsmötet på sjukhuset. Svaren var övervägande positiva men det finns ett fortsatt utvecklingsbehov avseende information. Under året har det varit fokus på metodutveckling och kontinuerlig uppföljning och utvärdering inom biståndshandläggningen, exempelvis har en aktgranskning genomförts. Det har skett en vidareutveckling av

rutiner och arbetssätt, t.ex. har metodmöten införts, för att öka kvaliteten och rättsäkerheten i handlägningsprocessen.

Ökad livskvalitet i vardagen

Genom att lyfta fram betydelsen av personalens engagemang i de vardagliga aktiviteterna skapas livskvalitet för den enskilde både i hemtjänst och särskilt boende. Det kan handla om att ge den enskilde möjlighet att delta i de insatser som ska utföras, samtala kring inköp, matsituationen osv. De "vardagsaktiviteter" som öppen hemtjänst kan erbjuda är promenader samt att få gå med till affären. Livskvalitet är något mycket individuellt. Frihet den enskilde har, när det gäller att påverka sin egen livsrytm och sina egna vanor. Det kan handla om små detaljer i det dagliga livet som att få tänderna borstade efter en måltid om man så önskar, få hjälp med matning med gaffel i stället för med sked, rätt att slippa sitta framför en tv. Saker som att bli sedd och förstådd eller rätt att bli behandlad som en egen individ.

Det är viktigt att ta del av den enskildes levnadsberättelse för att veta vilka vanor, intressen och roller den som flyttar in på ett boende har haft. Samvaro är en viktig aktivitet. Att vara tillsammans kan i sig innebära en meningsfull tillvaro. För några kan underhållning och sång, kaffe och tårta i gemenskap med andra vara en hög livskvalitet eller få hjälp med att locka håret. Livskvalitet ökas genom vardagsaktiviteter som att gå ut på en promenad, ta en regelbunden dusch eller äta den mat man tycker om när man är hungrig. Att kunna gå på toaletten vid behov, att få stiga upp eller lägga sig när man vill utan att behöva ta hänsyn till personalens arbetstider.

Servicehus

I stadsområdet finns Rio servicehus med 71 lägenheter. I samband med ombyggnaden av Rio vård- och omsorgsboende fick servicehuset en ny gemensamhetslokal, Träffpunkten. Aktiviteter pågår dagligen.

Utveckling av hemtjänsten

Det ökande vård och omsorgsbehovet hos brukarna möts genom fortlöpande kompetensutveckling och genom att utveckla och anpassa arbetssätten. Hemtjänstpersonalen har deltagit i olika utbildningsinsatser som grundutbildning, undersköterskeutbildning och demensutbildning, kurser för anhörigombud och kvalificerade avlösare. Dementsteam finns inom hemtjänsten och har under året arbetat med att utveckla arbetssätt och metoder. Genom projektmedel har utvecklingsinsatser som Maten i Fokus och Social dokumentation genomförts.

Dagverksamhet, dagkollo

Seniorträffens öppna dagverksamhet på Bo Bergman har under året utvecklats med fler aktiviteter och ett ökat antal deltagare. Under sommaren var ett sommarcafé varit öppet för pensionärer måndag till torsdag. Verksamheten anordnade dagsutflykter vid sex tillfällen vilka var mycket lyckade och uppskattade.

Träffpunkten på Rio har öppnat i nya lokaler. Verksamheten vänder sig i första hand till boende i servicehuset men används också för vård- och omsorgsboendets aktiviteter.

Stöd till anhörigvårdare

Anhörigkonsulent

Kommunala insatser kan aldrig ersätta det självklara behovet hos gamla av att ha kontakt med och få stöd och hjälp av sina yngre anhöriga. Därför är anhörigkonsulentens arbete så viktigt. Anhörigkonsulentens arbete består av information och stöd/rådgivning till den som vårdar anhörig/närstående. Råd, tips och stöd är ledord. En anhörigkonsulents huvudsakliga uppgift är att bygga nätverk runt anhöriga som vårdar sina närstående, informera om det stöd som finns att få samt motivera till att ta emot den hjälp som erbjuds. En anhörigkonsulent kan man besöka eller ringa för att få berätta om sin situation, få tips och idéer samt vägledning i hur man kan gå vidare i sitt vårdarbete. Stadsdelsförvaltningens anhörigkonsulent ger information om möjligheten att få olika former av avlösning i hemmet av utbildade kvalificerade avlösare. Anhörigkonsulenten informerar om dagverksamhet, hemvårdsbidrag, avlastning på boenden, stödsamtal, möjlighet att få hembesök och individuellt anpassat stöd.

Insatser

Innerstadsdelarna har tillsammans under året utbildat ca 200 anhörigombud. Bemötandefrågor utgör den största delen i utbildningen, där anhöriga ses som en resurs i vård- och omsorgsarbete. Utbildningen är en del i det förändringsarbete som pågår för undersköterskor och vårdbiträden. Även en kurs för kvalificerade avlösare har genomförts. Stadsdelsförvaltningen har ca 20 kvalificerade avlösare som gör det möjligt för vårdtagaren att få en stund, då den anhörige behöver lämna över ansvaret, vilket han eller hon har rätt att göra fyra timmar i veckan.

Enkätundersökning

För att få kännedom om anhörigvårdarnas situation och utvärdera nuvarande stödinsatser har en enkät under hösten skickats till de anhörigvårdare som är kända av stadsdelsförvaltningen, ca 90 personer. Tanken är att enkäten ska utgöra grunden för det utvecklingsarbete som ska bedrivas för att stödja och underlätta för anhöriga och närstående. Sammanställningen av de 50 svar som inkom påvisar att det finns ett behov av att vidareutveckla informationen om stödinsatser till anhörigvårdare och tydligare synliggöra stödet i biståndshandläggningen exempelvis avseende växelvård och avlösning.

Samarbete med landstinget

Stadsdelsförvaltningen har samverkansmöten mellan kommunen och landstinget på olika nivåer. Hemtjänstens enheter och dagvården träffar regelbundet husläkarmottagningarna och primärvårdsrehab Östermalm. Den lokala samverkan har bl.a. resulterat i att det finns gemensamma överenskommelser gällande delegering samt apoteksärenden. Samarbetsformer med primärvårdsrehab och gemensamma rutiner har setts över och förbättrats.

Att öka tryggheten för s k multisjuka äldre och säkra att omvårdnad och sjukvård samordnas mellan landstinget och stadsdelsförvaltningen har varit ett prioriterat område. En vård- och omsorgslots har arbetat med denna uppgift.

Vård i samverkan på Gärdet, är ett samverkansprojekt mellan hemtjänsten, Gärdets vårdcentral, Primärvårdsrehab team Östermalm och Stockholmsgeriatriken. Arbetssätt och rutiner har setts över och utvecklats för att förbättra situationen för de multisjuka som bor i ordinärt boende. Ett lokalt samverkansavtal är utarbetat.

Läkemedelsgenomgångar , kommunal hälso- och sjukvård

Systematiska genomgångar brukar visa att de flesta äldre tar för många olika slags läkemedel. Under 2007 har alla sjuksköterskor utbildats i kvalitetsindikatorer för utvärdering av äldres läkemedelsterapi. Utbildningen är en grund för sjuksköterskorna att tillsammans med läkarna genomföra läkemedelsgenomgångar. De första läkemedelsgenomgångarna startade under senhösten på Kampementet för att fortsätta under 2008 på de andra boendena.

Stadsdelsförvaltningen har valt geriatriker som förstahandsval till våra boenden. Landstinget kan tillgodose önskemålet på 4 av våra boenden inklusive servicehuset. På resterande 3 boenden kommer landstinget att skriva avtal med läkare med andra specialiteter.

Arbetet med frivilligorganisationer

Ett samarbete i nätverksform finns etablerat med bl a Röda Korset, kyrkan, Östermalms sjukvårdsförening och Närpolisen. Samarbete sker också med anhörigföreningar, t.ex. demensförbundet. Frivilligorganisationerna erbjuder bl.a. ledsagning och hjälp vid promenader. Hemtjänsten har ett bra samarbete med den ledsagarservice som SPF:s Väntjänst erbjuder. Vän-tjänsten har också erbjudits att delta i den öppna dagverksamheten Seniorträffen och har samarbetat med förvaltningen vad gäller vaktmästarservice. Förvaltningens äldreboenden har ett bra samarbete med Svenska kyrkan och även Katolska kyrkan. Exempel finns också på samarbete med gymnasieskolor och förskolor.

Matens betydelse för äldres hälsa och livskvalitet

Genom Kompetensstegen har äldreomsorgen fått medel för projektet "Maten i fokus". Projektet avslutades i december 2007. Projektet har omfattat all personal inom äldreomsorgen och omfattat utbildning i näringslära och mat för olika sjukdomstillstånd, direkthandledning vid matsituationen gällande dukning, uppläggning av maten, "lugn och ro" osv.

Syftet med projektet var att förbättra måltiderna och näringssituationen för de äldre genom att utbilda personalen. Mycket tid har också lagts på att ta fram och att genomföra egenkontrollprogram avseende livsmedelshygien på alla enheter inom de särskilda boendena. Projektet har genom att erbjuda personalen föreläsningar med olika innehåll som speglar olika infallsvinklar på nutrition, ätande och måltidsmiljö samt livsmedelshygien gett förutsättningar att höja kunskap och kompetens inom området. Projektet har resulterat i olika rutiner till förvaltningens kvalitetssystem; ansvarsfördelning inom kostområdet inkl. måltidsordning på vård och omsorgsboende samt stöd vid biståndshandläggande gällande måltid. Projektet har också tagit fram en kostpärm. Projektet avslutas 2007-12-31.

En annan viktig åtgärd har varit övergången från transporter av varm mat till transporter av kall mat som värms på plats. Förutom att det innebär en bättre livsmedelshygien så ger det som regel även godare, fräschare och varmare mat.

Enkätundersökning

Stadsdelsnämnden har avtal med Sodexo AB om tillagning av varma måltider och leverans av dessa till Dianagårdens, Kattrumpstullens och Rios vård- och omsorgsboende. För att följa upp vad de boende tycker om maten och måltidssituationen på stadsdelsförvaltningens boenden har en enkät skickats ut till alla brukare, totalt 224 personer. Förvaltningen erhöll 108 svar av vilka

man bland annat kan utläsa att de allra flesta upplever att det är lugnt under måltiderna med trevlig dukning samt att man får den hjälp man behöver vid maten. Mellan 60-70 % har uppgett att man får lagom stora portioner och potatisen är bra samt att maten oftast är tillräckligt varm. Utvecklings-områden som framkom handlar bl.a. om att matsedeln inte är tillräckligt varierad, köttet och grönsakerna är svårutgagade och maten till viss del inte är tillräckligt kryddad.

Maten är av central betydelse för den äldres hälsa och välbefinnande, det är dock ett faktum att många äldre tappat matlusten. Orsakerna till att äldre kan ha svårigheter att tillgodose sig eller uppskatta maten kan vara många. Boendena har via regelbundna kostråd dialog med leverantören om maten som levereras.

Övriga projekt under 2007

Skapa trygghet för demenssjuka

Projektet har arbetat med att stödja anhöriga till demenssjuka. Syftet med projektet har varit att skapa en modell/rutin för hur distriktssköterskan och biståndshandläggaren kan arbeta med demenssjuka och deras närstående i befintlig organisation. För att få inspiration har projektgruppen gjort studiebesök på olika demensverksamheter i landet samt föreläsningar och utbildningar om de senaste rönen kring demenssjukdomar. Den framtagna modellen har prövats i samband med de gemensamma hembesöken. Projektet finansierades via Kompetensstegen och avslutades 2007-12-31.

Social dokumentation

Personalen inom äldreomsorgen har utbildats i att dokumentera enligt gällande lagstiftning och riktlinjer. Cirka 700 personer har omfattats av utbildningsinsatser och handledning. Projektet finansierades via Kompetensstegen och avslutades formellt 2007-12-31. Den praktiska implementeringen i organisationen fortsätter under 2008.

Direkthandledning och anhängstöd

Projektet har genomfört teoretisk utbildning och handledning i det dagliga arbetet för att utveckla vårdpersonal på vård och omsorgsboendena i arbetet med demenssjuka. 213 personer omfattades av projektet och finansierades via Kompetensstegen och avslutades 2007-12-31.

Vård- och omsorgslots

Syftet med projektet har varit att genom utvecklade arbetssätt, stöd och information skapa förutsättningar för att höja kvaliteten i vården och omsorgen för de mest sjuka äldre. Projektet har genomfört hembesök och intervjuer med brukare i de högsta omsorgsnivåerna. En kartläggning har gjorts av inom vilka områden det finns behov av förbättrad information, dvs "lotsområden". Som exempel kan nämnas hjälpmedel, tandvård, fotvård, kyrkan och frivilligorganisationer. Utifrån resultatet av intervjuerna har ett informationsblad/"lathund" utarbetats som ska underlätta för multisjuka äldre att få tillgång till och kontakt med de resurser och möjligheter som erbjuds.

Kvalitetssystem, KLEO

Äldreomsorgen projekt för att ta fram ett gemensamt ledningssystem som inkluderar Socialstyrelsens föreskrifter för hälso- och sjukvården samt verksamhet enligt socialtjänstlagen har slutförts. Kvalitetssystemet består av en kvalitetsmanual och en rutinhandbok. Rutiner för

uppföljning och utvärdering finns i ledningssystemet för att säkerställa att kvaliteten i vård och omsorg ökar. Kvalitetssystemet finns tillgängligt via intranätet. Kvalitetsorganisationen reglerar den interna ansvarsfördelningen för det fortlöpande kvalitetsarbetet. Implementeringen av kvalitetssystemet i verksamheten pågår och uppföljning sker kontinuerligt.

Uppföljning

Alla verksamheter inom äldreomsorgen har följts upp under året. Entreprenörer, privata utförare enligt ramavtal och utförare i egen regi. Uppföljningarna har genomförts enligt stadens gemensamma modell och rapporterats till Äldreförvaltningen. För de enheter som drivs enligt entreprenadavtal har regelbunden samverkan skett under året och avtalsuppföljning genomförts. Alla enheter har fått återkoppling av resultatet. Förbättringsområden inom särskilt boende gäller bl a den skriftliga dokumentationen enligt SoL och HSL och arbetet med riskbedömningar. Förbättringsområden för hemtjänsten är den sociala dokumentationen inklusive genomförandeplaner, skriftliga rutiner och kompetensutveckling, t ex hygienrutiner. Uppföljningarna redovisas i verksamhetsberättelsens del 2.

Synpunkter, klagomål och förslag

Till Äldreomsorgen har totalt 77 synpunkter inkommit varav 6 avsåg bemötande, 63 insatser/-verksamhet, 2 information, 2 handläggning och 2 övrigt. 4 positiva synpunkter har inkommit under 2007. Synpunkterna har främst gällt att man ansett att insatser inte har utförts enligt överenskommelse, inte tillräckligt bra städning, för många olika personal och att planerade tider inte har hållits. Åtgärder har genomförts vad gäller dagliga rutiner, rapportering och informationsöverföring. Synpunkter har kommit på maten. Enheterna har haft regelbunden kontakt med matleverantören för uppföljning och åtgärd. Grupper med kostombud har startats på boendena. Projektet "Maten i fokus" berör all verksamhet och fokuserar på näringslära, matlagning, hygien och matsituationen. I bemötandefrågor arbetar enheterna med enskilda individer och i personalgrupperna. Särskild utbildning i bemötandefrågor har genomförts och ämnet ingår alltid som en del i både grundutbildning och t.ex. demensutbildning och utbildning i anhängigstöd.

Det har i synpunkter som rör särskilt boende framkommit vissa brister i dokumentation och omvårdnad samt svårigheter i kommunikation med anhöriga. Medicinskt ansvarig sjuksköterska (MAS) har ordnat utbildning och förstärkt handledarstöd i journalföringen på data. I ett fall har verksamheten brustit i sin bedömning men åtgärdat genom att införa nya rutiner.

Avvikelser samt anmälan enl 6 kap 4 § lagen om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område ("lex Maria")

Under året har 760 fall och 122 avvikelser inom läkemedelshanteringen rapporterats till MAS. Av fallen har 22 lett till frakturer och 21 krävt annan sjukhusvård. Avvikelseerna inom läkemedelshanteringen berör främst uteblivna doser (82), övriga är felaktiga doser. 2 avvikelser har lett till anmälan enl. 6 kap 4 § lagen om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område ("lex Maria") och 21 till utredningar i den lokala avvikelshanteringen. Några verksamheter är mer benägna än andra att rapportera avvikelser. Under hösten har MAS ordnat utbildning i läkemedelsgenomgångar av äldres läkemedel för alla sjuksköterskor, 96% har deltagit. Under 2008 kommer alla verksamheter att starta kvalitetsråd och sannolikt ökar då förståelsen för avvikelshantering eftersom det är en bra grund för kvalitetsarbete.

Anmälan enl 14 kap 2 § socialtjänstlagen ("lex Sarah")

Till äldreomsorgen har 13 anmälningar inkommit enligt 14 kap 2 § socialtjänstlagen ("lex Sarah") varav 6 gäller misstänkt stöld hos brukare, 3 personal som inte följt gällande ordination till brukare, 2 gällande bemötande mot brukare, 1 gällande personal med okunskap i yrket och 1 gällande utebliven hjälp till brukare. Åtgärder har genomförts vad gäller dagliga rutiner, rapportering och informationsöverföring. Diskussioner har förts i personalgrupperna vid arbetsplatsträffar, med enskilt anställda, brukare och anhöriga. Inträffade händelser har även tagits upp på enheternas kvalitetsråd. Utbildning till personal i verksamheterna har skett och man har även utarbetat nya rutiner. Ersättning till brukare har utbetalats och att personal har avslutats har förekommit.

Individ- och familjeomsorg

Hemlösa

Tak-över-huvud-garanti (TÖG) erbjuds främst på vandrarhem för personer utan missbruks och på härbärgen för personer med missbruk. Hittills har 12 personer beviljats logi i sammanlagt 718 nätter. Ett fåtal personer står för merparten av nätterna. Ingen har fått avslag på ansökan om TÖG, t ex med hänsyn till att behovet av boende kunnat ordnas på annat sätt.

Dagverksamheten för hemlösa, "Bryggan Östermalm", drivs tillsammans med Convictus (Oscars-, Hedvig Eleonora- och Engelbrekts församlingar), frivillig organisationen Gula Änglarna och Frälsningsarmén. Antalet besökare varierar under månaden, med ca 40-80 gäster per dag, med flest besökare i mitten av månaden. På Bryggan erbjuds bl.a. mat, möjlighet att byta/tvätta kläder, duscha, vila, råd och stöd i vardagen. En av målsättningarna är att motivera de hemlösa till kontakt med socialtjänsten och till ett socialt ordnat liv. Huruvida denna målsättning uppnås har inte utvärderats. En uppsökare har till uppgift att göra verksamheten känd bland hemlösa på Östermalm, Kungsholmen och Norrmalm. Bryggan Östermalm finansieras med stöd från stadens centrala medelsreserv. Under 2007 har 28 personer varit placerade i olika former av externa boenden p.g.a. hemlöshet, mot 35 personer år 2006. Förvaltningen förfogar över 19 försökslägenheter och 12 träningslägenheter för socialtjänstens målgrupper.

Socialpsykiatrien har haft 29 personer placerade på HVB under 2007, en placering på LSS särskilt boende och 6 placeringar på eget särskilt boende.

Rörliga team

Inom förvaltningen finns två uppsökare, för målgruppen personer med psykisk funktionsnedsättning och för målgruppen personer med beroendeproblematik och kvinnor utan barn som utsatts för våld i nära relationer. Uppsökarna är och har varit en viktig funktion i arbetet mot att förhindra vräkningar och förebygga hemlöshet. Vid behov involveras den eller de enheter inom förvaltningen som ärendet berör.

Stadsdelsnämnden har ansökt om och beviljats projektmedel från länsstyrelsen till två boendestödjare som riktar sig till personer i eget boende, med omfattande missbruk. De ska bidra till att ge den enskilde bättre förutsättningar att klara sitt boende, utifrån en individuell handlingsplan. Stödet kan t.ex. bestå av att bryta isoleringen genom att tillsammans besöka frivilligorganisationer. Boendestödet förväntas minska behovet av vård på behandlingshem och ge bättre förutsättningar för den enskilde att behålla sitt boende så att antalet avhysningar för

målgruppen minskar. Projektet startade under våren 2007.

I förvaltningen finns en case manager (cm), med specialkompetens för att samordna insatser för personer med komplexa vårdbehov, s.k. dubbeldiagnoser, psykisk funktionsnedsättning kombinerat med missbruk. Förvaltningen beviljades i T1 0,5 mnkr till cm. Cm har för närvarande 10-15 klienter.

Missbruk

Missbruksvårdens resultat för 2007 visar att förvaltningen förmått att erbjuda insatser till vård och boenden inom given budgetram. Förvaltningen har fortsatt utveckla den egna öppenvården, vilket bidragit till att kostnader för externa placeringar kunnat hållas på en relativt låg nivå. Samarbete gällande ett gemensamt resursutnyttjande av öppenvårdsinsatser har även inletts med Kungsholmens och Norrmalms stadsdelsförvaltningar. Enheten har målmedvetet försökt hitta boenden till hemlösa där dygnskostnaden varit lägsta möjliga. Kvalificerade omvårdnadsboenden har erbjudits de personer som är i behov av högre omvårdnad.

Antalet anmälningar enligt LVM har ökat från 15 st. 2006 till 22 st. 2007. Anmälningarna gällde dock 13 personer och en person anmälde fem gånger. En person vårdades enligt LVM 2007 (2006 var det 0).

På ungdomsmottagningen uppmärksammas ett ökande bruk av droger, i synnerhet alkohol, vilket föranleder utökade stödinsatser i form av fler samtal med kurator på mottagningen.

Vid utredning inom missbruksvården används utrednings- och dokumentationsprogrammet ASI, som görs tillsammans med brukaren och utgör grund för arbetsplan och insats. Genomförandeprocenten för ASI ligger f.n. på ca 75 %.

Vuxenenheten bedriver biståndsbedömd gruppverksamhet i öppenvård för unga missbrukare i åldern 18 - 29 år. Hittills under året har 15 personer deltagit i gruppverksamheten. Enhetens uppsökare deltar i ett projekt tillsammans med studenthälsan och har kartlagt alkoholserveringen i studentpubar. Förvaltningens lokala nätverk för ungdomssamverkan (GASKEFF) har under året haft 4 möten, målet är 2 möten/termin. På mötena diskuteras den aktuella ungdomssituationen i området. På Ungdomsmottagningen ingår frågor om alkohol- och drogvanor i anamnesupptagning. Barnmorskorna har samtal med ungdomar i riskzonen om alkohol och droger. Tvärgruppen, kring tonåringar och unga vuxna i riskzonen, med medarbetare från alla Socialtjänsten enheter, har haft 3 möten under året.

Socialpsykiatri

Valmöjligheten inom socialpsykiatrien omfattar att delvis välja aktivitet på ArbetsCentrum, rehabilitering genom VEGA och ARIRE, aktivitet genom Fyren/Mellanmålet, träfflokalen Lotsen, kurs m.m. Inom Socialpsykiatriska enheten har utrednings- och dokumentationsprogrammet DUR, som görs tillsammans med brukaren och utgör grund för arbetsplan och insats, införts från 2007. Målet att DUR ska ha genomförts i alla nya ärenden och ärenden som omprövas, under 2008. Utredningar enligt DUR har genomförts i 56 ärenden under 2007.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Brukarna får information om vilka olika val som kan göras i dagsläget. I informationen beskrivs vilka aktörer som finns på marknaden och vilket innehåll som ges. Informationen kan vara skriftlig, muntlig, ges via nätet, av personalen eller genom någon av samverkansparterna.

Uppföljning är skett genom att brukaren tillfrågas, t.ex. i brukarenkät, om och på vilket sätt denne fått information om verksamheterna. Genom detta återspeglas också på vilket sätt vi når ut till flest personer. Den enskildes delaktighet och valmöjlighet i val av insatser och utformandet av insatser dokumenteras i arbetsplaner och genomförandeplaner. År 2007 finns genomförandeplaner i 122 ärenden gällande personer med funktionsnedsättning.

Kundvalsmodell finns för utförare inom hemtjänst, ledsagarservice, avlösarservice och personlig assistans. För att avläsa vilken utförare som väljs utifrån kundvalsmodellen finns ett särskilt arbetsinstrument. Under 2007 har 42 % av brukarna valt annan utförare än den kommunala. År 2006 var motsvarande siffra 40 %.

Kvalitetsgranskning av egna gruppbofästäder har skett genom en uppföljning i oktober 2007 där samtliga biståndsbedömare och enhetschef träffat arbetsledningen för gruppbofästäderna en dag för en genomgång av innehåll, struktur, rutiner, lokaler m.m. för att tillförsäkra sig om hur verksamheten fungerar.

Brukarundersökning

En undersökning genomfördes under november genom att enkäter delades ut inom samtliga enheter till de klienter som handläggarna hade möten med, samt lämnades till eller skickades via post till dem som fått beslut om insatser inom Socialpsykiatriska enheten eller Enheten för personer med funktionsnedsättning. Frågorna i enkäten är huvudsak relaterade till mål och åtaganden för Socialtjänsten under 2007. Sammanlagt 335 enkäter delades ut och 171 svar kom in och har sammanställts.

Av svaren kan utläsas att 80 % anser det lätt att komma i kontakt med Socialtjänsten och att 93 % anser att de får ett bra bemötande av personalen. Viktigast när det gäller ett bra bemötande anser de flesta vara att få ett bra och respektfullt bemötande, 38 %, i andra hand kommer att få den hjälp som begärs, 27 %. Gällande delaktighet i hur insatsen/stödet utförs så anser 72 % att de är delaktiga. Att insatsen/stödet leder till förbättring anser 90 % och att insatserna för de som stöd från flera enheter är samordnade anser 67 %.

Enkätsvaren visar att brukarens känsla av delaktighet och samordning av insatser, för dem som har stöd från flera enheter, är förbättringsområden utifrån de mål som Socialtjänsten har. Enkäten utvisar också att Socialtjänstens brukare i mycket begränsad omfattning får information om de tjänster och det stöd som kan ges genom hemsida och tidningar. Vanligare är att de får information genom bekanta eller annat, t.ex. landstinget. Det innebär att Socialtjänsten behöver utveckla även andra informationskanaler än hemsida och tidningar.

Svarsfrekvensen är större än i fjolårets undersökning. Resultatet visar inga stora skillnader mellan åren som indikerar att förändringar behöver göras inom verksamheterna, utifrån de frågeställningar som ställts i enkäterna. Genom olika åtgärder, bl.a. gemensamma planeringsda-

gar för Socialtjänsten arbetas det aktivt för att samordningen mellan enheterna ska förbättras.

En trygg och snygg stad

Ren, snygg och trygg utemiljö

Trygghetsvandringen i Humlegården har följts upp med projektering av belysning och provbelysning vid strategiska platser. Parkupprustning utgår från Östermalms Parkplan där trygghetsfrågor kring belysning och vegetation finns redovisade.

För att förbättra renhållningen sätter förvaltningen vid behov ut större papperskorgar. Så har t ex skett i Tessinparken och Humlegården. Kommunfullmäktiges 24-timmarsregel har följts efter påpekanden om fulla papperskorgar. Klotter anmäls till trafikkontoret för sanering.

Miljöfrågor

Förvaltningens verksamheter ska minska sin negativa miljöpåverkan. Stadens miljöprogram har varit vägledande för miljöarbetet. Förvaltningen har bidragit till en hållbar livsmiljö genom att leasa miljöbilar, tanka förnybara drivmedel, försöka öka andelen ekologiska livsmedel, ställa miljökrav vid inköp och upphandling, minska användningen av kontors- och engångsmaterial, källsortera avfall samt verka för god ventilation och inomhusmiljö. Förvaltningens samtliga tre bilar är miljöbilar. Andelen ekologiska livsmedel följs upp och var under året 12 % mot 10,3 år 2006. Förvaltningens miljöombud har vid tre tillfällen erbjudits miljöutbildning med anledning av stadens nya miljöprogram.

Medarbetarna

Antalet månadsavlönade medarbetare (tillsvidare och tidsbegränsat anställda) har minskat mellan mätperioderna 2006-12-31 och 2007-12-31 med 604 personer. Av dessa gick 445 personer till utbildningsnämnden den 1 juli 2007. I samband med att Attendo Care övertog driften av Trygghetslarm och hemtjänst nattetid samt Kampementets vård och omsorgsboende slutade totalt 80 personer. En förskola knoppades av och två medarbetare följde med.

Antal månadsanställda (tillsvidare och tidsbegränsat anställda)

Verksamhet	2006-12-31		2007-12-31	
	Tillsvidare	Tidsbegr	Tillsvidare	Tidsbegr
Äldreomsorg	817	121	737	83
Barn och Ungdom	781	147	371	79
Socialtjänsten	157	27	181	35
Personal-ekonomi- och kanslienheter	42	6	27	4
Kultur o Miljö	11	13	1	0
	1808	314	1317	201

Sjukfrånvaro

Sjukfrånvaron under 2007 uppgick till 9,5 % jämfört med 10,1 % under 2006, d v s en minskning med 0,6 %. Samma siffror för samtliga stadsdelsförvaltningar var 2007 9,7% och 2006 9,7 %. Stadsdelsförvaltningen hade lägre sjukfrånvaro än genomsnittet för stadsdelsförvalt-

ningarna. Sjukfrånvaron i % för vissa befattningar (siffror inom parentes avser 2006) ser ut enligt följande:

	Östermalm	Staden
Barnskötare	6,5 (6,6)	10,2 (10,5)
Förskollärare	6,7 (8,7)	9,1 (9,7)
Vårdbiträde	14,7 (15,7)	14,8 (15,5)

Under året har ett antal rehabiliteringsärenden avslutats, främst genom att den anställda återgått i ordinarie arbete eller genom att den anställda fått hel sjukersättning och anställningen har kunnat avslutas. I de fall där den anställda inte kunnat fortsätta i sin ursprungliga befattning och där möjligheterna att finna lämpligt jobb i staden saknats har andra lösningar använts. Förvaltningen har t e x tillsammans med Försäkringskassan köpt vägledning, ibland kombinerat med arbetsförmågeutredning och anlagstester.

Diskriminering

Förvaltningen har vid två tillfällen blivit anmälda för diskriminering enligt lagen om åtgärder mot diskriminering i arbetslivet på grund av etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning. Anmälningarna har utretts av DO som inte har sett att det förelegat någon etnisk diskriminering i något av fallen.

Övertalighet

Under 2007 har 20 personer preciserats/konstaterats övertaliga inom administrationen och omsorg. Av dessa har fyra valt förvaltningsöverskridande omplacering, fem personer frivilliglösningen och elva personer har beviljats avtalspension.

Jämställdhets- och mångfaldsplan

Arbetet med jämställda löner bedrivs enligt de mål som finns i förvaltningens Jämställdhets- och Mångfaldsplan. Inför varje löneöversyn görs en lönekartläggning. Vid lönekartläggningen tas hänsyn till faktorer som jämförelse av arbetets innehåll, erfarenhet, ålder, anställningstid samt uppfyllelse av kraven i befattning.

Arbetet med att lyfta frågan om genuskompetens inom förskolorna har fortsatt under året. Andelen avdelningar som kunde beskriva hur de aktivt hade organiserat sin verksamhet och praktiska metoder för att främja jämställdhet har ökat.

Övrigt

Tillgänglighet

Förvaltningen har under 2007 fortsatt att arbeta med att förbättra personalens bemötande vid såväl utredning och biståndsbedömning som i utförandet av insatser, i exempelvis på grupp- bostäder och daglig verksamhet. Detta sker genom att lyfta fram bemötandefrågor i återkommande handledning och med hjälp av särskilda utbildningsinsatser samt genom att utreda och åtgärda klagomål på bemötande. Bemötandefrågor måste ständigt hållas levande och låter sig inte avslutas. I socialtjänstens brukarenkät till personer med funktionsnedsättning ansåg 85 % av dem som svarade att de fick ett bra eller mycket bra bemötande. 100 % nöjdhet i detta avseende måste självfallet vara ett mål.

Förvaltningen arbetar likaså med delaktighet och jämlikhet för personer med funktionsned-

sättning, vid biståndsbedömning bl.a. genom möjlighet av att välja och utforma insatser. I de fall enkelt avhjälpna hinder för tillgänglighet förekommer i den egna verksamheten, såväl i fysisk mening som i organisation, är målet att dessa ska vara eliminerade senast år 2010. Det kan till exempel handla om att kunna nå personal per telefon.

Ekonomisk hushållning och sänkt skatt

Nämndens verksamhet och ekonomiska utfall

Mnkr	Utfall 2006	Slutlig bud- get 2007	Utfall 2007	Avvikelse före resultatdispo- sition	Slutlig avvikelse efter resultatdispo- sition
Kostnader					
Administration	38,1	36,0	34,9	1,1	1,1
Äldreomsorg	743,1	716,0	749,9	-33,9	-27,6
Barn och Ungdom	450,6	336,7	332,3	4,4	6,7
Socialtjänst	227,6	229,3	238,2	-8,9	-9,0
Stadsmiljö	41,0	22,8	24,0	-1,2	-1,2
varav avskrivningar	0,3	0,6	0,7	-0,1	-0,1
varav internräntor	0,4	1,0	0,7	0,3	0,3
Summa	1 500,5	1 340,8	1 379,4	-38,5	-29,8
Intäkter					
Administration	0,8	0,0	1,0	1,0	1,0
Äldreomsorg	68,8	70,0	83,9	13,9	13,9
Barn och Ungdom	44,3	31,7	34,7	3,0	3,0
Socialtjänst	44,8	35,7	51,4	15,7	15,7
Stadsmiljö	4,9	9,4	9,7	0,3	0,3
Summa	163,5	146,8	180,9	33,9	33,9
Netto					
Administration	37,4	36,0	33,9	2,1	2,1
Äldreomsorg	674,4	646,0	666,0	-20,0	-13,7
Barn och Ungdom	406,3	305,0	297,6	7,4	9,8
Socialtjänst	182,8	193,6	186,8	6,8	6,7
Stadsmiljö	36,1	13,4	14,3	-0,9	-0,9
Summa	1 336,9	1 194,0	1 198,5	-4,5	4,0
<i>varav Anslag 2</i>					
<i>Kostnader</i>	<i>40,6</i>	<i>32,1</i>	<i>34,8</i>	<i>-2,7</i>	<i>-2,7</i>
<i>Intäkter</i>	<i>14,6</i>	<i>5,2</i>	<i>13,1</i>	<i>7,9</i>	<i>7,9</i>
Netto	26,0	26,9	21,7	5,2	5,2

Nämnden/förvaltningens bokslut för 2007 slutade på 1 198,5 mnkr netto (kostnader minus intäkter). Efter resultatdisposition innebär det ett budgetöverskott på 4,0 mnkr, vilket motsvarar tre promille. I detta ärende föreslås ombudgetering av 1,5 mnkr av överskottet till 2008, eftersom det avser ej ianspråktaga stimulansbidrag m m inom socialtjänsten. Om ombudgetering-

en godkänns av kommunstyrelsen minskar överskottet för 2007 till 2,5 mnkr.

Bruttokostnaderna för året uppgick till 1 379,4 mnkr och intäkterna till 180,9 mnkr, netto alltså 1 198,5 mnkr. Motsvarande för 2006 var 1 500,5 mnkr kostnader 163,5 mnkr intäkter och 1 336,9 netto. Den minskade omslutningen beror huvudsakligen på att skolverksamheten överlämnades till utbildningsnämnden vid halvårsskiftet. Avvikelse mot budget kommenteras nedan under resp. verksamhetsområde. Insatser för personer som omfattas av LASS och är över 65 år redovisas i tabellen ovan med kostnader om 4,2 mnkr och intäkter om 2,5 mnkr, inklusive handläggning, under socialtjänsten då ansvar för handläggningen legat där under året. I redovisningen för staden ingår dessa under äldreomsorgen.

Kommentarer till årets bokslut

Under året har flera organisationsförändringar ägt rum för Östermalms stadsdelsnämnd. Från 1 januari överlämnades ansvaret för gatudrift och vinterväghållning på gator samt markupplåtelse till trafikenämnden. Ansvaret för skolverksamheten överlämnades till utbildningsnämnden den 1 juli. Sedan tidigare finns en samverkan med Kungsholmen och Norrmalm med gemensam telefonväxel och ungdomsmottagning. Under året utökades samverkan genom att från 1 april inrätta en gemensam stadsmiljöenhet. Därtill i september en gemensam handläggning av ekonomiskt bistånd, arbetsmarknadsåtgärder och vissa specialistfunktioner. Från den 1 september överlämnades löneservice till den nya centrala serviceförvaltningen. Från den 1 november drivs på entreprenad trygghetslarm och hemtjänst nattetid och den 1 december Kampelementets vård och omsorgsboende av Attendo Care AB.

Effekterna av alla dessa förändringar har varit svåra att till fullo prognostisera i tertialrapporterna men bokslutet överensstämmer ändå väl med tertialrapporterna. Årets utfall har liksom år 2006 störst underskott inom äldreomsorgen och med överskott inom Barn och Ungdom, Socialtjänst och Administration som väger upp detta. Förvaltningen har trots lönerörelse kunnat minska nettokostnaderna inom äldreomsorgen i förhållande till 2006.

Administrationn redovisas ett överskott om 2,1 mnkr, som beror huvudsakligen på effektiviseringar i samband med att skolan överlämnades till utbildningsnämnden. Inom Barn och Ungdom redovisas ett överskott om 9,8 mnkr huvudsakligen beroende på att personalövergångar inför överlämnandet till utbildningsnämnden löstes smidigt och tidigare än beräknat samt att kompensation för dyra förskolelokaler redan hade budgeterats. Ökade prestationer inom förskola samt nya grepp inom kulturverksamheten bidrog till överskottet.

Äldreomsorgen redovisar ett nettounderskott om -13,7 mnkr och främsta orsaken till underskottet är att kostnaderna för hemtjänst varit för höga. Utförarenheterna redovisar underskott och det har skett en förskjutning mellan ersättningsnivåerna mot högre och mer kostsamma nivåer. Överskott inom socialtjänsten beror främst på att antalet bidragshushåll minskat med drygt 20 %. För stadsmiljö blev utfallet 1 mnkr högre än budgeterat beroende på dräneringsarbete i Gustav Adolfsparken för att hindra ytterligare vattenskador på Östermalmsskolan.

Utfall jämfört med prognoser

Nettoavvikelse i tertialrapporter och bokslut

Mnkr	Tertial 1	Tertial 2	Bokslut
	+2,7	+9,6	+4,0

Prognoserna för året avvek med endast några promille från slutresultatet. Den sista månadsrapporten till o m november låg mycket nära slutresultatet.

Resultatdispositioner

Årets resultat för resultatenheterna uppgår till -8,3 mnkr. Resultatöverföringen från 2006 till 2007 uppgick till 12,1 mnkr (inkl skolorna med 7,0 mnkr). Kampementets vård och omsorgsboende upphör som resultatenhet i och med bokslutet, eftersom verksamheten lades på entreprenad från o m 1 december. Även Hjorthagen/Karlaplans förskolor upphör som resultatenhet enligt reglerna för ekonomisk förvaltning då de inte inarbetat det negativa resultatet från 2006. För skolorna gjordes en resultatavräkning för stadsdelsnämnden i och med att verksamheten överlämnades utbildningsnämnden den 1 juli. I resultatfonden från 2006 hade skolorna med sig +7,0 mnkr. Vid resultatavräkningen hade 2,7 mnkr nyttjats av fonden resterande 4,3 fördes över till utbildningsnämnden vid delårsbokslutet. Till 2008 finns i resultatfonden för förvaltningen - 0,6 mnkr.

Resultatenheter	Resultatöverföring från 2006	Resultat 2007	Resultatöverföring till 2008
Förskola	1,3	+0,4	+1,7
Socialtjänst	0,0	+0,1	+0,1
Äldreomsorg	3,9	-6,0	-2,4
Summa	5,2	-5,6	-0,6
Skola*)	7,0	-2,7	(4,3)

*) Överfört till utbildningsnämnden. 2,7 mnkr av resultatfonden från 2006 nyttjades av skolorna under första halvåret och medför en ökad kostnad för stadsdelsnämnden, resterande 4,3 mnkr överfördes i delårsbokslutet till utbildningsnämnden.

Inom skolverksamheten redovisade tre enheter överskott och en underskott i fonden. Inom förskola redovisar en resultatenhet underskott, övriga överskott eller budget i balans. Två av enheterna har nyttjat fonden från 2006. Förändringen från 2006 är marginell. Inom äldreomsorgen redovisar Katrumpstullen överskott för året medan Kampementet och Rio redovisar underskott. Driften av Kampementet upphandlades under året och i samband med övergången har kostnaderna för timanställda samt för viss övertalig personal varit högre än förväntat. Rio ökade platsantalet från 76 till 88 och organisationen behövde tid att stabilisera sig. Kostnaderna vid uppstart var högre än budgeterat. Inom socialtjänsten finns en resultatenhet, Gärdets gruppboendestäder som redovisar överskott om 0,1 mnkr.

Ombudgetering

Nämnden har erhållit stimulansbidrag för utbyggnad av särskilda boenden inom socialpsykiatri med 2,6 mnkr vid Studentbacken och 2,3 mnkr vid Starrängsringen 25. Av dessa har 2,2 resp 1,8 mnkr nyttjats. Återstående 0,9 mnkr begärs ombudgeterade till 2008. För beviljade ej

nyttjade medel för förberedelse av ny vårdreform inom socialpsykiatri begärs 0,6 mnkr ombudgeterade. Om kommunstyrelsen godkänner dessa ombudgeteringar minskar nämndens överskott för 2007 till 2,5 mnkr.

Analys av Balansräkningen - Bokslutskommentarer

Årets resultat enligt balansräkningen innebär ett negativt eget kapital på 25,2 mnkr efter avsättning/ianspråktagande av resultatfond. Det är en förbättring av det egna kapitalet med 14,9 mnkr jämfört med 2006.

Resultatfonden har minskat med 12,7 mnkr och uppgår nu till 0,6 mnkr. 7,0 mnkr av denna minskning avser skolorna som överlämnades till utbildningsnämnden med hela sitt innehav i resultatfonden. Förskolorna har ökat sin andel av resultatfonden med 0,4 mnkr likaså resultat-enhet inom handikappomsorgen med 0,1. mnkr Minskningen inom äldreomsorgen uppgår till 6,2 mnkr.

Tillgångar i form av investeringar i parker har ökat med 4,5 mnkr

Kundfordringar (konto 15xx)

Kundfordringarna som till största delen består av barn- och äldreomsorgsavgifter har ökat från 6,5 mnkr 2006 till 20,3 mnkr 2007. Förändringen beror på att intäkten för decembers äldre- och handikappomsorgsavgifter blev inlästa på rätt bokförings år 2007 och inte som föregående år då de fick bokas upp som upplupna intäkter.

Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter (konto 17xx)

Förutbetalda kostnader främst avseende hyror och övriga interimsfordringar har minskat med 13,7 mnkr. Minskningen beror bl. a på att hyrorna för skollokaler numera betalas av utbildningsnämnden. Även systemförändringar så som att äldreomsorgsräkningar lästes in som kundfordringar och att tidigare interimsfordringar t.ex. fordringar mot kompetensfonden har upphört har påverkat förändringen.

Leverantörsskulder (konto 25xx)

Leverantörsskulderna har minskat med 24,4 mnkr. Förändringen beror på hur många av de fakturorna som avser december som har anlänt till förvaltningen innan period 12 stängs. De fakturor som inte har anlänt innan periodstängningen bokas istället upp som upplupna kostnader under konto 2991. Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter (konto 29xx)

Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter har ökat med 27,2. Förklaringen till ökningen beskrivs i huvudsak under Leverantörsskulder (konto 25xx). Resterande förklaring är ändrade regler för uppbokning upplupna löner. Tidigare har endast timlöner bokats upp, nu ingår även OB och övertidsersättningar.

Nämnd och Förvaltningsadministration

Mnkr	Utfall 2006	Budget 2007	Utfall 2007	Avvikelse 2007	Avvikelse efter resultat- disposition
Kostnader					
Nämnd	37,7	36,0	34,9	1,1	1,1
Särskilda satsningar	0,5			0,0	0,0
Summa kostnader	38,1	36,0	34,9	1,1	1,1
Intäkter					
Nämnd	0,5		1,0	1,0	1,0
Särskilda satsningar	0,3			0,0	0,0
Summa intäkter	0,8	0,0	1,0	1,0	1,0
Netto	37,4	36,0	33,9	2,1	2,1

Utfall jämfört med budget

Programområdet redovisar för året ett nettoöverskott om 2,1 mnkr (5,5 %). Kostnaderna uppgick till 34,9 mnkr och intäkterna till 1,0 mnkr. Överskottet beror i huvudsak på effektiviseringar inom de administrativa funktionerna som följd av bl a överlämnandet av skolan till utbildningsnämnden samt återhållsamhet för att hålla förvaltningens totala budget.

Utfall jämfört med prognoser under året

Nettoavvikelser i tertialrapporter och bokslut

Mnkr	Tertial 1	Tertial 2	Bokslut
Totalt	1,0	2,0	2,1

Utfallet överensstämmer med prognosen per tertialrapport 2.

Kostnads och intäktsutveckling

Personallönekostnader inklusive kostnader för nämnd uppgick 2007 till 19,1 mnkr. Motsvarande för 2006 var 21,4 mnkr dvs en minskning med nästan 11% . Från 1 september har löneadministrationen överlämnats till den nya centrala serviceförvaltningen

Barn och Ungdom

Mnkr	Utfall 2006	Budget 2007	Utfall 2007	Avvikelse 2007	Avvikelse efter resultat- disposition
Kostnader					
Förskola	188,2	193,8	192,0	1,8	1,4
Skola och skolbarnsomsorg	247,1	124,5	127,1	-2,6	0,1
Särskola	8,2	5,6	4,7	0,9	0,9
Kultur och föreningsverksamhet	7,1	12,8	8,5	4,3	4,3
Summa kostnader	450,6	336,7	332,3	4,4	6,7
Intäkter					
Förskola	17,2	17,7	20,1	2,4	2,4
Skola och skolbarnsomsorg	25,4	13,2	13,8	0,6	0,6
Särskola	0,2	0,1	0,1	0,0	0,0
Fritid	1,5	0,7	0,7	0,0	0,0
Summa intäkter	44,3	31,7	34,7	3,0	3,0
Netto	406,3	305,0	297,6	7,4	9,8

Utfall jämfört med budget

Programområdet Barn och Ungdom redovisar ett nettoöverskott för året om 7,4 mnkr. Med hänsyn tagen till resultatfonden från 2006 blir resultatet 11,5 mnkr. Efter resultatöverföring till resultatfonden av årets överskott för förskolorna om 0,4 mnkr och efter ianspråktagande av skolornas resultatfond för deras ökade kostnader under första halvåret om 2,7 mnkr uppgår resultatet till 9,8 mnkr. Kostnaderna före resultatdisposition uppgår till 332,3 mnkr en avvikelse om +4,4 mnkr och intäkterna till 31,7 mnkr en avvikelse om +3,0 mnkr.

Överskottet beror huvudsakligen på att personalövergångar inför överlämnandet av skolorna till utbildningsnämnden löstes smidigt och tidigare än beräknat, på att kompensation för dyra förskolelokaler redan budgeterats, ökade prestationer inom förskola samt överskott inom kulturverksamheten. Återhållsamhet har gällt inom Barn och Ungdom för att förvaltningens totala budget skulle klaras, bl a senarelades anställning av fältassistent och handläggare för kulturfrågor. Kostnaderna för nordiska skolspelen, kommunövergripande verksamhet uppgick till 0,2 mnkr mot budgeterade 0,1 mnkr.

Utfall jämfört med prognoser under året

Nettoavvikelser i tertialrapporter och bokslut efter resultatdisposition

Mnkr	Tertial 1	Tertial 2	Bokslut
Totalt	3,0	8,1	9,8

I månadsrapporten per november beräknades överskottet till 9,0 mnkr vilket ligger närmare bokslutsresultatet. Resultatenheterna inom förskolan redovisade i tertialrapport 1 ingen avvikelse med undantag av Karlplan/Hjorthagens förskola (se kommentar under resultatenheter). I

samband med tertialrapport 2 prognostiserades för förskolorna ett underskott om 0,3 mnkr. Bokslutet visar på ett överskott om 1,7 mnkr vilket är en avvikelse med 1% av resultatenheter-
nas budget. Skolorna prognostiserade i tertialrapport 1 att 3,5 mnkr av resultatfondens 7,0 mnkr skulle komma att nyttjas under våren. I samband med resultatavräkningen vid delårsbokslutet redovisade skolorna överskott om 4,3 mnkr, dvs något bättre än prognostiserat.

Kostnads- och intäktsutveckling

Arbetad tid under året omräknat till helårsarbetare

	2005	2006	2007
Skolverksamhet	315,50	300,42	157,46
Fritidsverksamhet	49,83	52,45	29,82
Förskoleverksamhet	359,65	371,46	362,62

Bruttokostnaderna inom förskolan har ökat med knappa 2% eller 3,7 mnkr i jämförelse med 2006. Intäkterna inom förskoleverksamheten har ökat med 13,5 % eller 2,9 mnkr. Huvudorsaken till kostnadsökningen är ökade personal- och lokalkostnader. Intäkterna för barnomsorgsavgifter har ökat bl a beroende på att föräldrarna under 2007 betalade för 12 månader mot 11 månader 2006. Ytterligare en andrahandsuthyrning av lokal bidrog också till intäktsökningen.

Förskoleschablonen höjdes 2007 med 1,5% och förvaltningen höjde förskolepengen med 2%. Barnantalet inom förskolan var 1601 barn i snitt för året vilket är en minskning med 1,1% i förhållande till 2006.

Personalkostnaderna inom förskolan uppgick under året till 135,3 mnkr vilket är en ökning med 0,9 % mot 2006 (134,1 mnkr). Arbetad tid omräknat till helårsarbetare minskade med motsvarande nästan 9 anställningar eller 2,4 %. Sjukfrånvaron uppgick till 7,1 %. Lönerörelsen för året kostade 3,9 mnkr. Hyres- och lokaldriftskostnader uppgick till 36,4 mnkr mot 34,7 mnkr för 2006. Under året har förskolan på Wittstocksgatan evakuerats för mögelsanering och lokaler på Brunbärsvägen istället använts.

För skolorna höjdes skolschablonerna första halvåret med mellan 1,8-2,0 % medan skolbarnsomsorgsschablonen sänktes med 0,4%.

För skolverksamhet, skolbarnsomsorg och särskola sammantaget är bruttokostnaderna för första halvåret 4,1 mnkr högre än för motsvarande period 2006. Arbetad tid omräknat till helårsarbetare uppgick för 1:a halvåret till 157,46 vilket omräknat till helår skulle det motsvara ca 315 anställningar, en ökning med 5 %. Elevantalet minskade med 3,4 % från 2889 till 2790 elever mellan mars 2006 och mars 2007. Lönerörelsen kostade förvaltningen 2,2 mnkr. Kostnadsökningen i kombination med elevantalminskningen tyder på att alla skolor inte hann med omställningen till ett minskat elevantal under våren. Skolorna nyttjade också av resultatfonden från 2006. Inom Barn och Ungdomsstaben minskade antalet handläggare med 50% i och med att skolorna överfördes till utbildningsnämnden.

Kommentarer till nyckeltal *Kr per barn*

Verksamhet	Nettokostnad 2005	Nettokostnad 2006	Nettokostnad 2007
Förskola	105 426	109 007	108 956

Nettokostnaden per förskolebarn är i stort sett oförändrad. I den direkta verksamheten har kostnaderna ökat. Nettokostnaden ökar dock inte då intäkterna ökat bl a för att juli månad 2007 varit avgiftsbelagd samt att program- och förvaltningsövergripandekostnader som ingår i nyckeltalet minskat.

Kr per barn/elev

Verksamhet	Nettokostnad 2005	Nettokostnad 2006	Nettokostnad 2007
Skolår F-9	72 571	72 296	37 547 *)

*)Nettokostnaden per elev för 2007 avser halvår. Schablonen har ökat och skolorna har nyttjat av resultatfonden från 2006.

Resultatenheter

Förskolor

Namn	Ingående balans	Netto 2007	Utgående balans
Karlaplan/Hjorthagens förskolor	-0,9	0,0	-0,8**
Starrängsringens förskolor	0,1	0,3	0,4
Centrala Östermalms förskolor	0,1	-0,1	0,0
Engelbrekts förskolor	1,0	0,0	1,1
Gärdets förskolor	0,0	0,2	0,2
Hedvig Eleonoras förskolor	0,8	-0,1	0,7
	1,3	0,4	1,7

* IB: Ingående balans, resultatöverföring från 2006

**) Resultatet överförs för Karlaplan/Hjorthagens förskolor
Till 2008 att täckas av nämnden

Resultatenheterna inom förskolan redovisar, med hänsyn tagen till resultatfonden från 2006, ett överskott om 1,7 mnkr. Den ingående balansen från 2006 var 1,3 mnkr varför årets egentliga resultat är 0,4 mnkr. En resultatenhet Karlaplan/Hjorthagen som 2006 redovisade underskott om 1,7 mnkr (-0,9 mnkr med hänsyn tagen till positiv resultatfond från 2005) har under året vänt den negativa trenden och visar 0 resultat för året. Enligt reglerna för resultatenheter måste enheten dock avvecklas som resultatenhet då de inte kunnat arbeta in underskottet som medföljde från 2006. Underskottet övergår på nämnden 2008. Underskottet som övergår till nämnden -0,8 mnkr beräknas 2008 täckas inom programområdet Barn och Ungdom. Övriga enheter har positivt resultat (utgående balans) som förs över till 2008 om totalt 1,7 mnkr. Resultatenheternas avvikelser mot budget är marginella och ligger mellan 0,2-1,1%. Resultatet är något bättre än vad enheterna prognostiserade i tertiärrapport 2 (-0,3 mnkr).

Skolor

	Ingående balans	Netto 2007	Utgående balans
Engelbrektsskolan	3,0	0,0	3,0
Gärdes-/Hjorthagens-/Olaus Petriskola	2,6	-2,8	-0,2
Hedvig Eleonora skola	0,2	0,3	0,5
Östermalmsskolan	1,2	-0,2	1,0
	7,0	2,7	4,3

* IB: Ingående balans, resultatöverföring från 2006

Ansaret för skolorna överlämnades i samband med delårsbokslutet till utbildningsnämnden. I samband med detta överfördes kvarvarande medel ur resultatfonden för enheterna. Resultatfonden från 2006 uppgick för skolorna till 7,0 mnkr. I samband med tertialrapport 1 prognostiserades att skolorna skulle komma att nyttja stora delar av fonden (3,5 mnkr) och då främst Gärdesskolan. Under våren minskade elevantalet vid skolan med ca 1% jämfört med motsvarande period 2006 medan personalkostnaderna ökade med 2,5 mnkr eller ca 5% vilket förklarar att resultatfonden kom att nyttjas under våren.

Under hösten har ungdomsverksamhet vid Engelbrekts- resp Gärdesskolorna fortsatt efter avtal med förvaltningen. Även för Montessoriförskolan på Östermalmsskolan har fortsatt bedrivits i skolans regi.

Socialtjänst

Ekonomiskt utfall jämfört med budget

Mnkr	Utfall 2006	Budget 2007	Utfall 2007	Avvikelse 2007	Avvikelse efter resultatdisposition
Kostnader anslag 1					
Staben	4,9	2,8	3,5	-0,7	-0,7
Familjeenheten	30,3	31,6	33,3	-1,7	-1,7
Vuxenenheten	12,7	14,7	14,9	-0,2	-0,2
Socialpsykiatriska enheten	27,9	32,9	33,6	-0,7	-0,7
Enheten för funktionshindrade	111,2	115,1	118,3	-3,2	-3,3
Flyktingmottagande	0,0	0,1	-0,1	0,2	0,2
Summa kostnader	187,0	197,2	203,5	-6,3	-6,4
Intäkter anslag 1					
Staben	1,7	0,0	0,4	0,4	0,4
Familjeenheten	1,7	4,9	6,0	1,1	1,1
Vuxenenheten	1,5	1,2	2,5	1,3	1,3
Socialpsykiatriska enheten	4,0	3,4	4,4	1,0	1,0
Enheten för funktionshindrade	21,3	21,0	25,1	4,1	4,1
Flyktingmottagande	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Summa intäkter	30,2	30,5	38,4	7,9	7,9
Netto anslag 1	156,8	166,7	165,1	1,6	1,5

Mnkr	Utfall 2006	Budget 2007	Utfall 2007	Avvikelse 2007	Avvikelse efter resultat- disposition
Kostnader anslag 2					
Försörjningsstöd	21,5	24,0	22,9	1,1	1,1
Arbetsmarknadsåtgärder	19,1	8,1	11,9	-3,8	-3,8
Summa kostnader	40,6	32,1	34,8	-2,7	-2,7
Intäkter anslag 2					
Försörjningsstöd	1,0	1,1	5,1	4,0	4,0
Arbetsmarknadsåtgärder	13,6	4,1	8,0	3,9	3,9
Summa intäkter	14,6	5,2	13,1	7,9	7,9
Netto anslag 2	26,0	26,9	21,7	5,2	5,2

Programområdet Socialtjänsten redovisar för året ett nettoöverskott om 6,8 mnkr. Efter resultatöverföring med 0,1 mnkr till 2008 uppgår resultatet till 6,7 mnkr. Inom anslag 1 redovisas ett nettoöverskott om 1,6 mnkr varav 0,9 mnkr inom omsorg om personer med funktionsnedsättning och 0,7 mnkr inom individ- och familjeomsorg och flyktmottagande. Inom anslag 2 redovisas ett nettoöverskott om 5,2 mnkr jämt fördelat på kostnader för ekonomiskt bistånd och handläggningskostnader.

Anslag 1

Familjeenhetens nettounderskott uppgår till 0,6 mnkr. Årets underskott kan till största delen förklaras med fler placeringar på HVB-hem än vad budgeten medger.

		2006	2007
HVB-hem inkl § 12	Antal vård dygn	1974	1821
	Nettokostnad (tkr)	4546 (7517)*	6081

* Värden inom parentes är jämförbara med år 2007

Vuxenenhetens nettoöverskott uppgår till 1,1 mnkr beroende dels på att kostnader för vissa former av extern vård har varit låga. Kostnaderna för LVM-vård var lägre än beräknat och likaså för familjehemsvård. Enheten fortsätter att utveckla den egna öppenvården, totalt deltog 47 personer i något av enhetens öppenvårdsprogram under året. Detta medförde att behovet av extern öppenvård blev förhållandevis litet.

		2006	2007
HVB vuxna	Antal vård dygn	603	1039
	Nettokostnad (tkr)	661 (1232)	1920

* Värden inom parentes är jämförbara med år 2007

Socialpsykiatrien redovisar ett nettoöverskott om 0,3 mnkr beroende på att beviljade stimulansbidrag inte förbrukats fullt ut under året. Av två stimulansbidrag à 0,5 mnkr för nya stödboende på Studentbacken och Starrängsringen har endast 0,1 mnkr har använts till flytten av brukare till Studentbacken i december. Resterande bidrag om 0,9 mnkr begärs ombudgeterade. Dessutom begär enheten ombudgetering om 0,6 mnkr avseende medel för förberedelse av ny vårdform inom socialpsykiatrien. Pengar har inte kunnat förbrukas då det råder oklarhet kring lagförslaget och dess tillämpning. Enheten har under året haft fortsatt höga externa vårdkostnader

som i sin tur beror på senareläggning av starten för nya verksamheter på Sandhamnsgatan, Studentbacken och Starrängsringen och tomgångshyror till följd därav.

		2006	2007
Hem för vård eller boende, HVB	Antal vårddygn	8517	8169
	Nettokostnad (tkr)	9176 (10890)	8950

* Värden inom parentes är jämförbara med år 2007

Enheten för personer med funktionsnedsättning redovisar ett nettoöverskott om 0,9 mnkr. Inför verksamhetsår 2006 gjordes en omDispositionering om 3,0 mnkr till omsorgen om personer med funktionsnedsättning från programområdet Barn och ungdom. Under året har effektiviseringar gjorts av administration och fakturahandläggning vilket gav resultat. Under året har också kostnadsanalyser gjorts av alla insatser, genomgångar har gjorts av alla beslut med strävan att anpassa dessa till en likställd biståndsbedömning beträffande insatser. En fortsatt anpassning av tidigare fattade beslut till stadens riktlinjer har skett. Vid gruppboendena har de boende som saknat daglig verksamhet erbjudits detta via stadsdelsförvaltningens egen verksamhet. Därigenom har den enskilde fått en ökad kvalitet samtidigt som personalbehovet dagtid minskat och stadsdelsförvaltningen har erhållit intäkter från staden för att bedriva daglig verksamhet.

		2005	2006	2007
Gruppboende	Antal vårddygn	9844	10168	11455
	Bruttokostnad (tkr)	18870	19436	22204
Daglig verksamhet	Antal vårddygn	14722	18586	17825
	Nettokostnad (tkr)	12837	13959	14311
LASS-assistans (inkl LASS äldre)	Antal utförda timmar	98924	85648	94147
	Bruttokostnad (tkr)	22437	20625	24184
LASS 20 första timmar	Bruttokostnad (tkr)	15578	14160	15546

Anslag 2

Försörjningsstödsenheten inom anslag 2 redovisar ett nettoöverskott om 5,2 mnkr beroende på fortsatt minskade kostnader för ekonomiskt bistånd. Inom anslag 2 redovisas även kostnader och intäkter för statligt finansierade anställningar inom nämndens samtliga programområden, nettokostnaden för dessa är 0,5 mnkr. De minskade kostnaderna beror på att antalet bidragshushåll minskat från 410 till 326 under året p.g.a. aktiva åtgärder för de som får försörjningsstöd p.g.a. arbetslöshet. Under sommaren anställdes sommarvikarier för att hålla hög service även under sommaren då tillströmningen av sökande ökar. Utökade telefon- och besökstider har också medfört att beslut kunnat fattas utan dröjsmål i stället för att klienten beviljats bistånd i avvaktan på fortsatt utredning. Aktiva insatser har dessutom gjorts för att minska kostnader för el och hemförsäkringar. Bistånd till genomsnittshyra i stället för den faktiska har beviljats i större utsträckning. Samarbete med ARIRE- och Vega projekten har också bidragit till självförsörjning för en del klienter.

		2005	2006	2007
Försörjningsstöd	Antal bidragshushåll	468	410	326
	Andel av befolkningen %	1,0	0,8	0,5
	Medelbidrag per hushåll och månad (kr)	6 579	6 639	6548

Ekonomiskt utfall jämfört med prognoser

Nettoavvikelser i tertialrapporter och bokslut

Mnkr	Tertial 1	Tertial 2	Bokslut
Anslag 1			
Individ och familj	-1,0	0,4	0,7
Funktionshinder	-1,5	-0,8	0,9
Anslag 2	5,0	5,0	5,2
Totalt	2,5	4,6	6,8

Från tertialrapport 2 och framåt låg prognosen nära slutresultatet.

Kostnads- och intäktsutveckling

Socialtjänstens nettokostnader har under året ökat med 4,0 mnkr jämfört med 2006. Mellan 2005 och 2006 redovisade programområdet en kostnadsminskning om 0,6 mnkr. De totala kostnaderna och intäkterna har ökat med 10,7 respektive 6,7 mnkr. Lokalkostnader har ökat med 0,3 mnkr. Personalkostnader har ökat med 9,8 mnkr varav kostnader för lönerrevision 2007 var 1,7 mnkr. Förändringen av lönekostnader avser främst egna insatser inom funktionshinder och socialpsykiatri där nya verksamheter tillkom under året samt ökade lönekostnader för den nya handläggarenheten inom försörjningsstöd.

Verksamheter inom anslag 1 visar en nettokostnadsökning om 8,3 mnkr - kostnader har ökat med 16,5 mnkr, intäkter har ökat med 8,2 mnkr.

Individ- och familjeomsorg visar ökade kostnader och intäkter beroende främst på ett antal externt finansierade projekt inom vuxenheten, s.k. särproduktionskostnader i samband med starten av stödboende på Studentbacken och Starrängsringen (en enskild post på 4,0 mnkr) samt kostnader för Rio gruppbostad startat i april.

Enheten för personer med funktionsnedsättning visar ökade kostnader och intäkter beroende på nya verksamheter Gärdets gruppbostad 5 och Gärdets daglig verksamhet, externt köpta placeringar samt 20 första timmar LASS. Värt att notera att kostnadsökningen motsvarar i år exakt de prestationsökningar enheten har haft och även fått motsvarande budgetjustering för.

Annan positiv utveckling i år finns inom LASS assistans egen regi, där ökad produktionsvolym (8500 flera utförda timmar motsvarande 2,0 mnkr i intäkter från Försäkringskassan) har bidragit till att vända insatsenhetens resultat till budget i balans.

Anslag 2 visar en nettokostnadsminskning om 4,3 mnkr – kostnader har minskat med 5,8 mnkr, intäkter har minskat med 1,5 mnkr. Volymförändringar beror dels på med 50% minskade kostnader och intäkter för statligt finansierade anställningar inom nämndens samtliga programområden, dels på minskade kostnader för ekonomiskt bistånd (-2,0 mnkr) dels på ökade kostnader och intäkter för den med Norrmalm och Kungsholmen samfinansierade

handläggningen av försörjningsstöd.

Effekter och analys av beslutade åtgärder

De i tertial 1 rapporten beskrivna besparingsåtgärderna inom framförallt enheten för funktionshinder – medfinansiering av vissa externa placeringar från Landstinget, översyn av schemaläggning och bemanning inom egna insatser samt biståndsbeslut – gav över förväntan positiva resultat och har vänt underskott som man befarat under året till överskott om 0,8 mnkr

Resultatenheter

Inom Socialtjänsten finns en resultatenhet - Gärdets gruppboende inkl daglig verksamhet. Enheten visar för 2007 ett underskott om 0,1 mnkr.

Äldreomsorg

Mnkr	Utfall 2006	Budget 2007	Utfall 2007	Avvikelse 2007	Avvikelse efter resultat- disposition
Kostnader					
Programområde övergripande	4,9	4,6	3,6	1,0	1,0
Biståndsbedömning	14,1	14,7	14,5	0,2	0,2
Vård- och omsorgsboende	507,4	490,4	503,2	-12,8	-6,5
Servicehus	27,7	27,5	33,9	-6,4	-6,4
Hemtjänst	170,7	160,2	175,3	-15,1	-15,1
Dagvård	12,0	12,0	12,4	-0,4	-0,4
Övrig vård o service	6,4	6,6	6,9	-0,3	-0,3
Summa kostnader	743,1	716,0	749,9	-33,9	-27,6
Intäkter					
Programområde övergripande	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Vård- och omsorgsboende	54,6	58,5	69,1	10,6	10,6
Servicehus	1,7	0,9	2,4	1,5	1,5
Hemtjänst	11,9	10,3	11,2	0,9	0,9
Dagvård	0,6	0,4	1,2	0,9	0,9
Övrig vård och service	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Summa intäkter	68,8	70,0	83,9	13,9	13,9
Netto	674,4	646,0	666,0	-20,0	-13,7

Utfall jämfört med budget

Verksamhetsområdet Äldreomsorg som står för mer än halva nämndens budget är också det stora ekonomiska bekymret för nämnden/förvaltningen. Äldreomsorgen redovisar ett nettounderskott om 20 mnkr, en avvikelse mot budget om drygt 3 %. Med hänsyn tagen till resultatfonden från 2007 blir resultatet -16,1 mnkr. Efter resultatöverföring till 2008 uppgår resultatet till -13,7 mnkr. Kostnaderna uppgår till 749,9 mnkr, en avvikelse om -33,9 mnkr och intäkterna till 83,9 mnkr, en avvikelse om 13,9 mnkr. Främsta orsaken till underskottet är att kostnaderna för insatser inom hemtjänsten varit för höga. Ett överskott på programövergripande kostnader beror på ej tillsatta vakanser.

Vård- och omsorgsboende

För vård- och omsorgsboende redovisas ett nettounderskott om 2,2 mnkr. Underskottet på kostnadssidan uppgår till 12,8 mnkr där kostnader för projekt ingår om 9,6 mnkr. Dessa motsvaras av ett överskott på intäktssidan om samma belopp. Kampementets vård- och omsorgsboende samt Rio vård- och omsorgsboende redovisar underskott.

Äldreboende - antal köpta platser i genomsnitt

	2004	2005	2006	VP-07	Kv 1	Kv 2	Kv 3	VB 2007	Avvikelse VP-VB
Sjukhem	441	425	439		420	403	395	391	
Gruppboende	200	211	251		273	277	277	276	
Ålderdomshem	210	175	120		123	121	118	116	
HVB-hem	30	27	21		22	22	23	23	
<i>Totalt</i>	<i>881</i>	<i>838</i>	<i>831</i>	<i>817</i>	<i>838</i>	<i>823</i>	<i>813</i>	<i>806</i>	<i>-11</i>

Antalet boende med heldygnsomsorg beräknades i september 2006 när verksamhetsplanen för 2007 gjordes till i genomsnitt 817 st. Under slutet av 2006 ökade antalet boende och uppgick i december 2006 till 838. Därefter har antalet sjunkit för att i december 2007 uppgå till 782. Genomsnittet för året har varit 806. Kostnaden per köpt plats har varit högre än budgeterat varför kostnaderna för beställarna totalt inte givit något överskott. Omsättningen av platser har varit hög under året vilket medfört att tomgångskostnaden för platser blev ca 2 mnkr högre än budgeterat.

Servicehus

Nettokostnaden för servicehus är 4,9 mnkr högre än budgeterat. Kostnaden för köp av servicehusplatser i andra stadsdelar är högre än budgeterat. Rio Servicehus redovisar underskott.

Hemtjänst

Hemtjänsten redovisar ett nettounderskott om 14,2 mnkr. Utförarenheterna redovisar underskott. Under året har i genomsnitt 1 425 brukare per månad haft insatser från hemtjänsten, under 2006 var genomsnittet 1418. Ökningen är marginell men ändå lite märklig med tanke på den markanta äldreminskningen i befolkningen. Från januari till december 2007 har antalet ärenden minskat med ca 4 %. I början av året följde även kostnaderna för insatserna samma utveckling, men efter sommaren har kostnaderna i stället ökat. Förklaringen är att en förskjutning mellan ersättningsnivåerna har skett så att antalet beviljade högre, och mer kostsamma, nivåer har ökat. Biståndsenheten har under hösten arbetat med att anpassa beviljade insatser och tidsbedömning till gällande budgetramar. I december minskade kostnaderna något och ser nu ut att ligga på en lägre nivå. Andelen brukare som väljer privat utförare har ökat med 5 % under året. I december uppgick andelen till 36,4 %. Verksamheten trygghetslarm och nattpatrull har upphandlats och drivs fr o m 1 november 2007 av Attendo Care AB. I samband med övergången har personalkostnaderna för verksamheten blivit högre än budgeterat.

Dagvård

Ett nettoöverskott om 0,5 mnkr redovisas inom verksamheten dagvård vilket bl a beror på att ökade intäkter från enskilda vårdtagare samt lägre personalkostnader.

Övrig vård och service

Övrig vård och service visar ett underskott om 0,3 mnkr som i huvudsak beror på att kostnaderna för utskrivningsklara från sjukhus varit högre än budgeterat.

Utfall jämfört med prognoser under året

Nettoavvikelser i tertialrapporter och bokslut

Mnkr	Tertial 1	Tertial 2	Bokslut
Totalt	-3,8	-4,8	-13,7

Prognoserna i tertialrapporterna har varit lite för optimistiska. Det förklaras i huvudsak av att kostnaderna för beviljade insatser inom hemtjänsten blivit högre än beräknat. Vidare har utförarenheterna inom hemtjänsten samt inom vård- och omsorgsboende varit lite för optimistiska i sina prognoser. För enheter där skillnader uppkommit mellan prognos och bokslut kommer rutinerna att ses över för att förbättra prognossäkerheten. I månadsrapporten för november låg dock prognosen ganska nära slutresultatet.

Kommentarer till nyckeltal

Verksamhet	Antal personer med insats 65-79 år	Antal personer med insats 80- år	Total befolkning 65-79 år	Total befolkning 80- år	Andel av befolkningen med insats 65-79 år	Andel av befolkningen med insats 80- år
Äldreomsorg totalt*	422	2 221	7 085	4 528	6,0%	49,1%
Hemtjänst, enbart serviceinsatser**	58	251	7 085	4 528	0,8%	5,5%
Hemtjänst, service o omvårdnad***	209	1 012	7 085	4 528	2,9%	22,3%
Heldygnsomsorg	96	679	7 085	4 528	1,4%	15,0%

* Exkl färdtjänst och KBH, ** upp till 6,4 tim/månad, *** 6,5 tim/månad och mer

I ovanstående tabell redovisas hur stor andel av befolkningsgrupperna 65-79 år respektive 80 år eller äldre som har olika insatser. Dessa nyckeltal tillhör de nyckeltal som tas fram över Stockholms stad. Andelen personer med insatser inom äldreomsorgen i åldersgruppen 65-79 år uppgår till 6,0 %. År 2006 var motsvarande andel 5,8 %. Andelen personer med insatser inom äldreomsorgen i åldersgruppen 80 år och äldre uppgår till 49,1 %. År 2006 var motsvarande andel 49,0 %.

Kostnads och intäktsutveckling

Nettokostnaderna för äldreomsorgen har minskat med 8,4 mnkr. Minskningen har i huvudsak uppkommit inom verksamheten vård- och omsorgsboende (-18,7 mnkr) som förklaras av att antalet köpta platser varit lägre 2007. Under ombyggnaden av Rio vård- och omsorgsboende betalades tomgångshyra och uppstartskostnader om sammanlagt 14,7 mnkr 2006. Motsvarande belopp under 2007 uppgick till 1,5 mnkr. Inom hemtjänsten har nettokostnaderna ökat (5,3 mnkr) vilket beror på att mer hemtjänst i höga nivåer har beviljats. Verksamheten servicehus uppvisar ökade nettokostnaderna om 5,5 mnkr som bland annat förklaras av att kostnaden för köp av servicehusplatser i andra stadsdelar varit högre. Rio Servicehus har haft högre kostna-

der jämfört med föregående år. Under övrig vård och service har nettokostnaderna ökat med 0,5 mnkr som beror på ökade kostnader för Vodok- och Paraplysystemet. Verksamheten dagvård har minskade nettokostnader om 0,2 mnkr som avser minskade personalkostnader. Personalkostnaderna uppgick till 323,3 mnkr 2007 vilket är en kostnadsökning med 6 mnkr jämfört med 2006 (317,3). Lönerörelsen uppgick till 6,3 mnkr. Arbetad tid omvandlat till antal årsarbetare uppgick under 2007 till 793 (788 under 2006).

Effekter och analys av beslutade åtgärder

Aktiv uppföljning

Enheten för biståndsbedömning har arbetat aktivt med att samtliga köp av platser med heldygnsomsorg skall grundas på väl motiverade beslut. Uppföljning görs fortlöpande varje månad. Antalet köpta platser har under året minskat från 843 till 782.

Beslut om hemtjänst

Biståndsenheten har under hösten arbetat med att anpassa beviljade insatser och tidsbedömning till gällande budgetramar. Beställarens kostnad för hemtjänst har minskat.

Revidering av delegationsordning avseende vård- och omsorgsboende samt hemtjänst i ersättningsnivåerna 17 - 18

Förvaltningen har ändrat delegationsordningen så att endast enhetschefen samt biträdande enhetschefen för enheten för biståndshandläggning erhållit delegation att fatta beslut om de mest kostsamma insatserna såsom bistånd till särskilt boende för äldre, avlastningsplats-/växelvård samt bistånd till hjälp i hemmet i de två högsta ersättningsnivåerna 17 och 18. Under året har antalet ärenden i dessa nivåer minskat med 11 st. I december uppgick antalet till 29 st.

Anpassning av äldreomsorgens organisation

En ny organisation och förändrade arbetssätt har genomförts inom enheten för biståndshandläggning. Förändringen innebär att ett särskilt vårdplaneringsteam har inrättats. Vårdplaneringsteamet ansvarar för vårdplaneringar på geriatriken och övriga sjukhus. Teamet arbetar mot landstinget och målet är att de ska förbättra samverkan med landstinget och minska kostnaderna för utskrivningsklara patienter. 2006 uppgick dessa kostnader till 2,7 mnkr, under 2007 till 1,3 mnkr.

Hemtjänst i egen regi - tre kommunala hemtjänstenheter blir två

Äldreomsorgen följer noggrant antalet brukare och hur brukarna inom hemtjänsten väljer utförare inom ramen för kundvalet. Förvaltningen beräknar att trenden att välja privat hemtjänstutförare kommer att fortsätta. Beslutad omorganisation av hemtjänsten är genomförd, vilket innebär att det fr o m 2008 finns två kommunala hemtjänstenheter mot tidigare tre. Hemtjänsten i Hjorthagen berörs inte.

Resultatenheter

Namn	Ingående balans	Netto 2007	Netto inkl. IB	Utgående balans
Kattrumpstullens vård- och omsorgsboende	3,0	0,3	3,3	3,0
Kampementets vård- och omsorgsboende	0,9	-2,6	-1,7	-1,7
Rio vård- och omsorgsboende	0,0	-3,7	-3,7	-3,7
	3,9	-6,0	-2,1	-2,4

Tre resultatenheter fanns vid årets början, Katrumpstullens vård- och omsorgsboende, Rio vård- och omsorgsboende och Kampementets vård- och omsorgsboende. Katrumpstullen redovisar för året ett överskott om 0,3 mnkr. Det ackumulerade överskottet som förs över till 2008 uppgår till 3,0 mnkr. Rio vård- och omsorgsboende redovisar underskott om 3,7 mnkr. Enheten togs i bruk i slutet av 2006 och har varit i full drift under hela 2007. I och med övergången ökade antalet platser från 76 till 89. Det har tagit tid att få grundorganisationen att stabilisera sig och enheten hade höga kostnader i samband med uppstarten. Dessutom var boendets korttidsplatser ej belagda under de första veckorna av året. Enheten har under året arbetat med åtgärder för att få ner kostnaderna, bl a förändringar i schemaläggningen. Åtgärderna har inte varit tillräckliga. Underskottet förs över i sin helhet till 2008. Kampementets vård- och omsorgsboende redovisar underskott om 2,6 mnkr. Enheten har under året upphandlats och drivs fr om 1 december av Attendo Care AB.

Kostnader för timanställda har varit högre än budgeterat och i samband med övergången till Attendo Care AB har kostnaderna ökat mer än beräknat. Resultatenheten upplöses vid årsskiftet 2007-2008 och det ackumulerade underskottet om 1,7 mnkr överförs till 2008.

Stadsmiljö

Utfall jämfört med budget

Programområdet Stadsmiljö redovisar ett nettounderskott om 1,0 mnkr som består av nettounderskott om 1,2 mnkr för gatu- och parkskötsel och nettoöverskott för interna räntor och avskrivningar om 0,2 mnkr.

Utfall jämfört med prognoser under året

Nettoavvikelser i tertialrapporter och bokslut

Mnkr	Tertial 1	Tertial 2	Bokslut
Totalt	0,0	0,0	-1,0

Underskottet på parkdriften består i underhållsarbeten i Gustav Adolfs parken för att förbättra och dränera den stora gräsytan och hindra vatten att tränga in i Östermalmskolan vid kraftiga regn.

Kostnads och intäktsutveckling

Kostnader för programområdet har minskat från 36,1 mnkr år 2006 till 14,4 mnkr år 2007. Driftskostnader har minskat från 35,4 mnkr till 13 mnkr, kostnader för interna räntor och avskrivningar har däremot ökat från 0,7 mnkr till 1,4 mnkr. Budgetförändringen beror på att ansvaret för gatudrift och vinterväghållning på gator samt markupplåtelse överfördes till Trafikkontoret 20070101. Kostnader för räntor och avskrivningar ökade när investeringar för Humlegården och Kaknäs Ängar aktiverades.

Effekter och analys av beslutade åtgärder

Underhållsarbeten i Gustav Adolfs parken för att förbättra och dränera den stora gräsytan och hindra vatten att tränga in i Östermalmskolan vid kraftiga regn. Åtgärden kunde inrymmas i den totala budgeten. Effekten av att inte vidtaga åtgärden kunde leda till ny översvämning i

Östermalmskolan. Överskottet beror på att parkinvesteringar inte färdigställts så långt att internräntor och avskrivningar ska aktiveras.

Investeringar

Investeringsbudgeten visar ett nettoöverskott om 0,8 mnkr som beror på ej utförda arbeten i Roslagsparken och Gustav Adolfs parken och som i sin tur dels beror på en överhettad marknad där det är svårt att få entreprenörer, dels att väderleken under en period satte hinder. Investeringsmedlen föreslås föras över till 2008.

Stimulansbidrag för utbyggnad av särskilda boendeformer och förskolelokaler

Barn och Ungdom

Förskolan på Wittstocksgatan 18 visade vid en kontroll ha mögel i ytterväggar och golv. En omfattande renovering var nödvändig. Förskolan måste utrymmas och flytta till en lokal på Brunbärsvägen 7. I tertialrapport 1 söktes 1,3 mnkr i omstrukturering. Beviljades 0,6 mnkr

Fritidshemmet på Styrmansgatan 28 flyttade in i Östermalmsskolan. Lokalen har omvandlats till förskola med 32 barn. I tertialrapport 1 söktes och beviljades 0,8 mnkr i startbidrag.

Fritidshemmet på Körbärsvägen 16-18 flyttade in i Engelbrektskolan. Lokalen har omvandlats till förskola med 24 barn. I tertialrapport 1 söktes och beviljades 0,4 mnkr.

Gruppbostäder

Ett nytt stödboende för personer med psykisk funktionsnedsättning om sju boende har färdigställts under september på Studentbacken 32. I tertialrapport 1 söktes och beviljades startbidrag om 0,5 nkr och 2,1 mnkr i särproduktionskostnad. Outnyttjat startbidrag om 0,4 mnkr begärs ombudgeterat till 2008. Ett nytt stödboende för personer med psykisk funktionsnedsättning om 6 boende har färdigställts under december, Starrängsringen 25 (kv Svea Artilleri). Beräknad inflyttning v. 4 2008. I tertialrapport 1 söktes och beviljades startbidrag om 0,5 mnkr och 1,8 mnkr i särproduktionskostnad. Startbidraget om 0,5 mnkr begärs ombudgeterat till 2008.

Lokalförändringar

Förskolan Artillerigatan 83 uppsagd och avflyttad 2007-06-30. Hemtjänstlokal Askrikegatan 3 uppsagd och avflyttad 2007-09-30. Lokalytan minskades totalt med 43 529 kvm (skolyta 43 264 kvm, Artillerigatan 113 kvm, Askrikegatan 152 kvm).

Investeringar

Parkinvesteringar

Stadsdelsnämnden har för 2007 erhållit 3,9 mnkr i budget för parkinvesteringar varav 2 mnkr avser Humlegården. Därutöver har 1,6 mnkr ombudgeterats från 2006 avseende Humlegården, Kaknäs Ångar och Roslagsparkens plantering. Stadsdelsnämnden har ur stadens medelsreserv erhållit 0,5 mnkr för att täcka kostnaden för Linnéjubileet. Den totala investeringsbudgeten för 2007 uppgår till 6,0 mnkr.

Upparbetade kostnader är för parkinvesteringar 2007 totalt 5,2 mnkr. Resterande 0,8 mnkr

varav 0,4 mnkr till Gustav Adolfsparken och 0,4 mnkr till Roslagsparken, begärs ombudgeterat till 2008.

För att täcka upp fördyringar har planerade åtgärder för Tessinparken 0,4 mnkr och 0,1 mnkr för Nimrodtrappan skjutits upp och medlen omfördelats mellan projekten enligt nedan.

Humlegården 3,6 mnkr

Trädvård och komplettering av planteringar i parken har genomförts under året.

Linnéjubileet manifesterades med en särskild plantering kring Linnéstatyn. Den ettåriga plantering som färdigställdes till invigningen i juni 2007 återskapades med i stort sett samma utformning och växtsortiment som i 1885 års plantering.

Projektering för en permanent flerårig plantering för genomförande 2008 har tagits fram.

Ett belysningsprogram för upprustning och förnyelse har tagits fram för hela parken, i samarbete med Trafikkontoret. Flera provbelysningar har genomförts och detaljprojektering för belysning har tagit fram för delar av parken.

Detaljprojektering av åtgärder som ska genomföras i kommande anläggningsetapper har pågått under hösten. De omfattar upprustning av planteringar längs Engelbrektsgatan och Karlavägen, iordningställande av ny skateramp, upprustning av bollplan entrépartier och översyn av gångvägar, gräsytor och genvägar.

Roslagsparken 0,9 mnkr

Genomförande av parkens upprustning har pågått under hösten och kommer att slutföras under våren 2008. Den omfattar upprustning och förnyelse av planteringar och möblering. Arbetet har medfört fördyringar jämfört med ursprunglig budget. Anledningen är att marknadspriserna för anläggningsarbeten har stigit mer än beräknat.

Gustav Adolfsparken 0,2 mnkr

Arbetet omfattar renovering av befintlig gräsyta. Det har medfört fördyringar jämfört med ursprunglig budget. Anledningen är att marknadspriserna för anläggningsarbeten har stigit mer än beräknat.

Perennplanteringar 0,2 mnkr

Komplettering av perennplanteringar har genomförts i Ellen Keys park, Karlaplan, Karlavägen och Lützengatan.

Kaknäs 0,3 mnkr

Kostnaden för 2007 avser garantiskötsel av projekt som färdigställdes under 2006.

Övriga redovisningar

Redovisning av kommunfullmäktiges uppdrag till nämnderna.

1. KF 2007-05-07

§ 23 Servicetjänster till äldre ("fixare") (utl. 2007:64)

Dnr 327-2163/2006

Stadsdelsnämndernas uppdras att söka samarbetsformer med frivilligorganisationerna för servicetjänster i form av vaktmästarservice för äldre.

Redovisning av uppdraget:

Stadsdelsförvaltningen har sin vaktmästarservice knuten till Äldreomsorgens dagverksamhet Bo Bergman. Ansvarig är enhetschefen. Att erbjuda "fixartjänst"/vaktmästarservice för äldre är ett arbetssätt för att bland annat förebygga fallolyckor. Östermalms stadsdelsförvaltning har många gamla lägenheter där det är högt i taket och svårt för äldre att sätta upp och byta lampor. Även gardiner som ska tas upp och ner vid tvätt är svårt för många äldre. Många som är synsvaga har också svårighet att läsa beskrivningar vad gäller olika apparater mm. Vi har haft hjälp av Väntjänsten med en del av dessa arbetsuppgifter då vår ordinarie vaktmästare varit frånvarande på grund av sjukdom. Väntjänstens "hjälpare" består av äldre personer som också kan ha svårt att utföra vissa av ovan beskrivna arbetsuppgifter. Kyrkan har inom exempelvis Oscars församling en vaktmästare som också kan ge hjälp med liknande uppgifter.

2. KF 2007-06-11

§ 9 Ett Stockholm i världsklass – Vision 2030 – Strategisk inriktning (utl. 2007:82, skrivelse 9)

Dnr 311-4678/2005, 109-4181/2006

Samtliga nämnder ges i uppdrag att utgå från visionen i sin långsiktiga verksamhetsplanering och vid framtagande av strategiska planer, program och policyer.

Redovisning av uppdraget:

Förvaltningens arbetar i visionens riktning och den ska genomsyra all verksamhet och leda till ständiga kvalitetsförbättringar. Gemensamma genomgångar med enhetschefer vid implementering av vision Ett Stockholm i världsklass / Vision 2030 är inplanerade under våren. I majmodulen kommer underlag från nämndens verksamhetsplan att användas för att knyta visionen till våra mål.

Aktiv uppföljning och kontinuerligt utvecklingsarbete, aktuella handlingsplaner, konkreta åtgärder och prioriteringar ska prägla förvaltningens och enheternas arbete. Vid förvaltningsledningens verksamhetsbesök görs bl a bedömningar av enheternas verksamhetsplaner, ekonomistyrning och kvalitetsgarantier.

3. KF 2007-11-05

§ 17

Stockholms Miljöprogram 2008-2011

Förslag till nytt miljöprogram för Stockholms stad

Minoritetsåterremiss från kommunfullmäktige den 4 september 2006 (utl. 2007:130)

Dnr 020-1753/2005

Stadens nämnder ges i uppdrag och Stockholms Stadshus AB ges i uppdrag att uppmana dotterbolagen att inom det integrerade lednings- och styrsystemet (ILS) hantera verksamheternas miljöfrågor, med syfte att uppnå målen i miljöprogrammet.

Stadens nämnder ges i uppdrag och Stockholms Stadshus AB ges i uppdrag att uppmana dotterbolagen som i och med detta beslut ges ansvar för uppföljning av delmål, att i samarbete med kommunstyrelsen under hösten 2007 och första kvartalet 2008 utveckla och fastställa

uppföljningsmetoder för respektive delmål.

Redovisning av uppdraget:

Förvaltningens verksamheter ska minska sin negativa miljöpåverkan. Stadens miljöprogram har fortsättningsvis varit vägledande för miljöarbetet vilket sedan flera år är inarbetat i planering och uppföljning ner på enhetsnivå. Våra verksamheter bidrar till en hållbar livsmiljö genom att leasa miljöbilar, tanka förnybara drivmedel, försöka öka andelen ekologiska livsmedel, ställa miljökrav vid inköp och upphandling, minska användningen av kontors- och engångsmaterial, källsortera avfall, verka för god ventilation och inomhusmiljö samt arbeta för en hållbar användning och skötsel av parker och grönområden.

4. KF 2007-11-26

§ 25

Miljökrav vid upphandling av entreprenader och tjänster (utl. 2007:142)

Dnr 125-2675/2007

Stadens nämnder ges i uppdrag att tillämpa miljökrav vid upphandling av entreprenader och tjänster i enlighet med förslaget i *bilaga 2 till utlåtandet*.

Redovisning av uppdraget:

Förvaltningen har sedan 1997 utnyttjat möjligheten att ställa miljökrav vid upphandling av entreprenader. Stadsdelsnämnderna Östermalm, Norrmalm och Kungsholmen har sedan den 1 maj 2007 en gemensam organisation för parkfrågor och stadsmiljöverksamhet. Arbetet med att upphandla en ny driftentreprenad för park i norra innerstaden påbörjades hösten 2007. Verksamheten innebär användning av arbetsmaskiner och fordon. Miljökrav tillämpas i enlighet med kommunfullmäktiges uppdrag. Då förvaltningen gärna ser fler aktörer inom verksamhetsområdet och att mindre entreprenörer inte förfördelas, ges möjlighet att även lägga anbud på geografiskt mindre områden.

4. KF 2007-11-26

§ 25

Miljökrav vid upphandling av entreprenader och tjänster (utl. 2007:142)

Dnr 125-2675/2007

Stadens nämnder ges i uppdrag att tillämpa miljökrav vid upphandling av entreprenader och tjänster i enlighet med förslaget i *bilaga 2 till utlåtandet*.

Redovisning av uppdraget:

Förvaltningen har sedan 1997 utnyttjat möjligheten att ställa miljökrav vid upphandling av entreprenader. Stadsdelsnämnderna Östermalm, Norrmalm och Kungsholmen har sedan den 1 maj 2007 en gemensam organisation för parkfrågor och stadsmiljöverksamhet. Arbetet med att upphandla en ny driftentreprenad för park i norra innerstaden påbörjades hösten 2007. Verksamheten innebär användning av arbetsmaskiner och fordon. Miljökrav tillämpas i enlighet med kommunfullmäktiges uppdrag. Då förvaltningen gärna ser fler aktörer inom verksamhetsområdet och att mindre entreprenörer inte förfördelas, ges möjlighet att även lägga anbud på geografiskt mindre områden.

Bilagor:

Bilaga 1	Ekonomisk redovisning och nyckeltal
Bilaga 2	Kommunfullmäktiges ska-krav i budget 2007
Bilaga 3	Uppföljning av målen i kommunfullmäktiges budget 2007
Bilaga 4	Uppföljning av nämndens mål 2007
Bilaga 5	Statistikbilaga äldreomsorg
Bilaga 6	Äldreomsorgens uppföljningar
Bilaga 7	Redovisning av klagomål och synpunkter 2007
Bilaga 8	Internkontroll 2007